

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

บันทึกการเฝ้าสังเกต ลัทธิชาวยุคใหม่

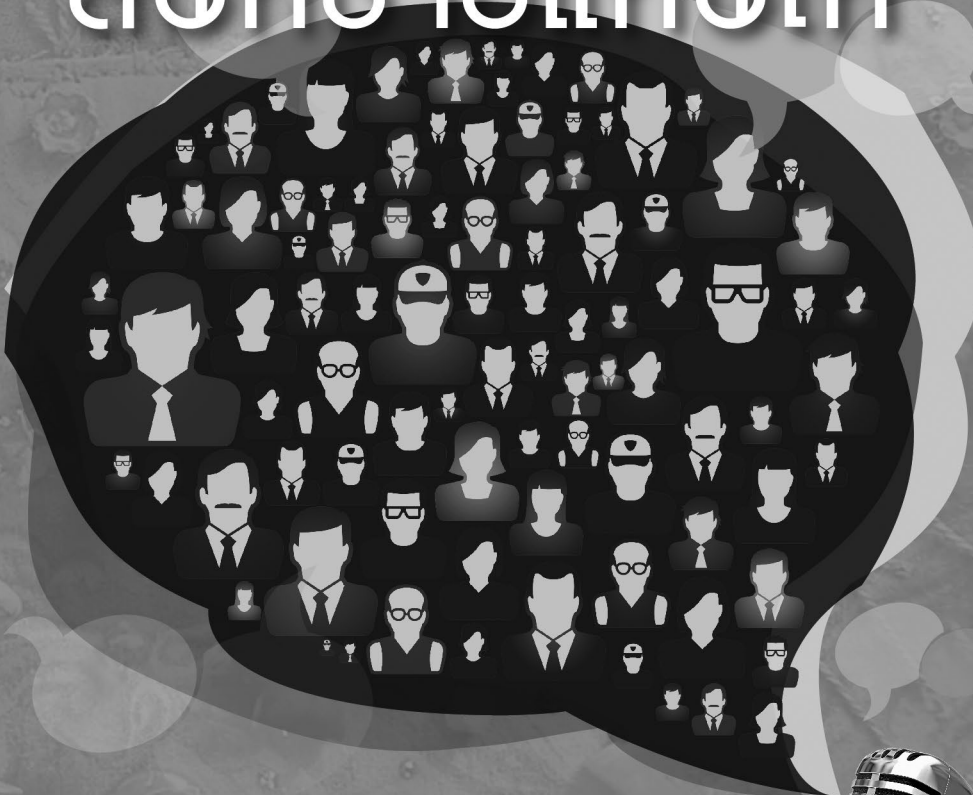
งามศุภร์ รัตนเสถียร
ผู้เขียนและเรียบเรียง

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

วิชาการเกี่ยวกับ ลัทธิชายแคบใจ

งามศุภร์ รัตนเสถียร
ผู้เขียนและเรียบเรียง

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

นักรการเมืองกับสันติชายแดนใต้

- ผู้เขียนและเรียบเรียง : งามศุภร์ รัตนเสถียร
- คณะทำงาน : โคทม อารียา
เอกพันธุ์ ปิณฑวณิช
ฆอชาลี อาแว
ประทัพบจิต นิละไพจิตร
บดินทร์ สายแสง
- พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม 2558
- ISBN : 978-616-279-699-9
- จัดพิมพ์โดย : สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
อาคารปัญญาพิพัฒน์ เลขที่ 999 ถ.พุทธมณฑลสาย 4
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทร : 02 441 0813 ถึง 5 ต่อ 1101-9
โทรสาร : 02 441 0872 ถึง 3
E-mail : ihrpmahidol@gmail.com
Site : www.ihrp.mahidol.ac.th
- พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เบสท์ กราฟฟิค อินเตอร์พริ้นท์
โทร 02 693 1382 โทรสาร 02 275 4420
- ประสานงาน : เสมอแซ ย้อยนวล

3 ปีกว่าที่ทีมงานจากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่ ได้จัดเวทีสานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้ โดยหวังให้นักการเมืองในพื้นที่ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกร่วมกัน และนำผลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาเป็น แนวทางการทำงานในจังหวัดชายแดนใต้ รวมทั้งลดช่องว่างระหว่างนักการเมือง

จากต่างพรรค ตลอดจนสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างนักการเมืองและประชาชน ข้าราชการพลเรือนและฝ่ายความมั่นคง เพื่อจะได้เกิดความร่วมมือ ในการแปลงเปลี่ยนพื้นที่ที่มีความขัดแย้งยืดเยื้อให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืนจากการจัด เวทีสานเสวนากับนักการเมืองในจังหวัดชายแดนใต้ ทีมงานเห็นว่า ประสบการณ์ การทำงานในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา น่าจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคนที่สนใจติดตามสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ไม่มากนักน้อย จึงได้ถอดประสบการณ์และรวบรวมข้อเสนอที่ได้จากวงสานเสวนานักการเมืองทั้ง 22 ครั้ง ออกมาเป็นผลงานเล่มนี้

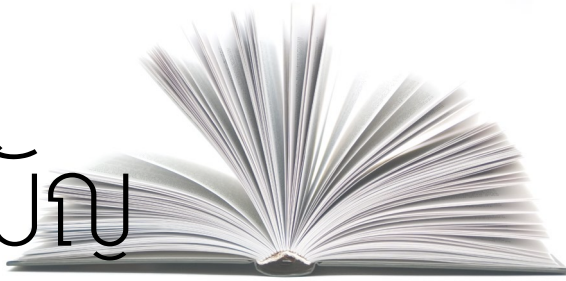
ทีมงานขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน เจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติชายแดนใต้ และคณาจารย์ของสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล สื่อมวลชนในพื้นที่ ที่ให้ความสนับสนุนในการจัดเวทีสานเสวนานักการเมืองชายแดนใต้ และขอขอบคุณนักการเมืองท้องถิ่นในระดับจังหวัด และนักการเมืองระดับชาติทั้งสังกัดพรรคการเมือง และไม่สังกัดพรรคการเมือง ที่เข้าร่วมเวทีสานเสวนาจนได้ข้อเสนอเข้าสู่สาธารณชน และได้ถูกนำมารวบรวมเป็นผลงานเล่มนี้

20 มีนาคม 2558

งามศุภร์ รัตนเสถียร

คณะทำงานสานเสวนานักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้

ลสารบัญ

คำนำ	4
บทที่ 1 กระบวนการและเนื้อหาสถานเสวนานักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้	11
1) บทเรียนจากรูปแบบและเนื้อหา	13
2) ผลลัพธ์เชิงความสัมพันธ์	15
3) องค์ประกอบการสื่อสารสังคม	16
4) สรุปประเด็น	17
ข้อเสนอจากนักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้	19
ภาคผนวก	29
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 1 และ 2	30
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 3	31

สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 34	34
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 4	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 36	36
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 5	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 39	39
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 6	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 41	41
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 7	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 44	44
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 8	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 46	46
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 9	

สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	48
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 10	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	51
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 11	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	53
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 12	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	55
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 13	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	57
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 14	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	60
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 15	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง	63
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 16	

สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 65	65
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 17	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 68	68
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 18	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 71	71
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 19	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 74	74
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 20	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 77	77
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 21	
สถานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง 80	80
จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 22	

กระบวนการและเนื้อหา ล่าวาเลวชาัักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้

ในเดือนธันวาคมปี 2554 ถือเป็นครั้งแรกที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดพื้นที่ให้แก่นักการเมืองในจังหวัดชายแดนใต้เพื่อร่วมกันหาทางออกจากปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน และมีความเข้าใจในปัญหาเป็นอย่างดี การพูดคุยที่เริ่มดำเนินมากกว่า 3 ปี จนถึงวันนี้ได้ดำเนินการจัดเวทีสานเสวนามาแล้ว 22 ครั้ง ซึ่งในการพูดคุยแต่ละครั้งได้มีการสรุปเป็นข้อเสนอไปถึงรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชน ซึ่งคอยทำหน้าที่เผยแพร่ผลการพูดคุยไปสู่สาธารณชน และยังได้ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย เพื่อให้สาธารณชนเห็นถึงความสำคัญของบทบาทนักการเมืองในพื้นที่ รวมไปถึงการสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ที่ได้เห็นการทำหน้าที่ของนักการเมืองที่ตัวเองได้เลือกมาเป็นตัวแทน ในการนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาจึงเห็นควรที่จะทำการถอดบทเรียนและรวบรวมข้อเสนอจากการสานเสวนาทั้งหมด 22 ครั้ง เพื่อประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การระดมความเห็น การรับฟัง และการหาทางออกจากปัญหาร่วมกันต่อไป ผู้เข้าร่วมซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในระดับจังหวัดและระดับชาติทั้งสังกัดพรรคการเมืองและไม่สังกัดพรรคการเมือง มีบุคลิกที่แตกต่างกัน ความเห็นของพวกเขาจะมีส่วนช่วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้สนใจศึกษาปัญหาความขัดแย้งและการแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนใต้ ในที่นี้ ขอนำเสนอบทเรียนจากการสานเสวนา โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1

บทเรียนจากรูปแบบและเนื้อหา

ในการเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองแลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน ทีมงานสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ได้กำหนดบทบาทของตัวเองไว้ชัดเจนตั้งแต่แรกว่า เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเวที และเป็นผู้บันทึกและสรุปประเด็นจากงานเสวนาเท่านั้น หมายความว่าเนื้อหาเป็นของนักการเมืองที่เข้าร่วม นอกจากนี้ทีมงานของสถาบันฯ ยังได้ช่วยจัดเตรียมเอกสารเพื่อใช้ประกอบการเสวนา และการเชิญสื่อมวลชน รวมทั้งนำข้อเสนอแนะจากงานเสวนาเผยแพร่ในโซเชียลมีเดียทุกครั้ง ที่สำคัญยังได้ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 สน.) เป็นต้น

สำหรับผู้เข้าร่วมในช่วงปีแรก เวทีได้ให้ความสำคัญกับนักการเมืองระดับชาติ เนื่องจากเห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรืออดีต ส.ส. เป็นตัวแทนจากประชาชนในพื้นที่ และรับรู้ปัญหาในพื้นที่อย่างใกล้ชิด น่าจะนำเสนอปัญหาและทางออกต่อสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างดี แต่ภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ.2556 เวทีได้เชิญผู้เข้าร่วมที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นในระดับจังหวัด ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกเทศมนตรี เป็นต้น เข้าร่วมด้วย ซึ่งจำนวนผู้เข้าร่วมในแต่ละครั้งอยู่ระหว่าง 10-25 คน

มีการเสวนาประมาณสองเดือนครั้ง โดยผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทั้งสามจังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา

และนราธิวาส เวทีสานเสวนาจะเริ่มในช่วงเช้าเวลา 9.30-12.00 น. หลังจากนั้น จะรับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งในเวลาที่เที่ยงนั้น ทีมงานของสถาบันฯ จะนำ ประเด็นที่บันทึกไว้ทั้งหมดมาเขียนเป็นรายงาน และนำเสนอต่อผู้เข้าร่วม เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากแก้ไขและเห็นชอบรายงานแล้ว ในช่วงเวลา 13.00-14.00 น. ตัวแทนจากเวทีสานเสวนาจะนำเสนอรายงานต่อสื่อมวลชน และ ทีมงานจะนำรายงานเผยแพร่ทางโซเชียลมีเดีย

ในบางครั้งหากทีมงานเห็นว่าประเด็นบางประเด็น น่าจะนำไปพิจารณา ได้ทันที ก็จะไปประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย หรือหากมีโอกาสพบปะกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็จะนำรายงานพร้อมข้อเสนอไปมอบให้แก่หน่วยงานเหล่านี้

ในส่วนของเนื้อหาที่นำมาพูดคุยกันในวงสานเสวนานั้น มีลักษณะที่ ตอบสนองต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมาจากผู้เข้าร่วม ประเด็นที่หยิบยกนำมาคุย จะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความรุนแรง ผลกระทบจากความรุนแรงไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง ข้อกังวลใจของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง นโยบายที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่ เป็นต้น นักการเมืองที่เข้าร่วมเป็นผู้ ตั้งประเด็น ส่วนทีมงานของสถาบันฯ จะคอยค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการอ้างอิง และ คอยเชิญผู้เข้าร่วมได้แสดงและแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างทั่วถึง รวมทั้งคอยกำกับ เวลาด้วย

ความน่าสนใจของการเปิดพื้นที่ให้มีการสานเสวนาระหว่างนักการเมือง ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน นั้น นอกจากจะต้องอดทนฟังความเห็นต่างแล้ว ผู้เข้าร่วมจะได้มุมมองที่หลากหลายขึ้น และมีส่วนร่วมคิดและร่วมขับเคลื่อนในประเด็น ที่เวทีการสานเสวนาได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา โดยหวังว่าผู้เข้าร่วมจะรู้สึกว่าเป็นเจ้าของเวทีและประเด็น ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม ที่นำเสนอในนาม ของเวที ทั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต่อสาธารณชน การสานเสวนาที่มีความ ยืดหยุ่นและการรับฟังซึ่งกันและกัน อาจเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เวทีสานเสวนา ระหว่างนักการเมือง มีความคงทนและดำเนินมาอย่างต่อเนื่องได้ 3 ปีกว่าแล้ว

2

ผลลัพธ์เชิงควายล้มยบ

ความร่วมมือกันของนักการเมืองในพื้นที่ มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายที่มาจาก การลำดับรับฟังประชาชนในพื้นที่มากขึ้นกว่าที่จะฟังแต่เสียงของผู้นำพรรคที่อยู่ในส่วนกลางดังเช่นที่ผ่านมา ซึ่งในทางทฤษฎีการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง (Lederach, Moral Imagination: 2006 และฉบับภาษาไทย, พลังธรรม แห่งจินตนาการ: 2555) ได้ให้ความสำคัญแก่การสร้างกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่เป็นเหมือนแป้งเชื้อ (yeast) เมื่อมาร่วมมือกันสานสัมพันธ์ข้ามขีดแบ่งแล้ว อาจสร้างพลังการแปลงเปลี่ยนสำหรับคนหมู่มากที่เป็นเหมือนแป้งมวลได้ เวทีสานเสวนานักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้จึงเป็นโอกาสให้นักการเมืองที่มีความแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายร่วมกันคือการสร้างพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากความรุนแรง ได้ก้าวข้ามเส้นแบ่งความเป็นพรรค โดยอาศัยการรับฟัง และการแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน และการสนทนากันฉันทมิตรอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย ทั้งในห้องประชุม และที่โต๊ะอาหาร ในบางครั้งแม้ว่าเวทีสานเสวนาจะจบลง แต่ผู้เข้าร่วมหลายคนก็ยังคงอยู่พูดคุยกันต่อ ในช่วงเวลา 3 ปีกว่า นักการเมืองที่เป็นตัวหลักๆ ก็ยังคงมาเข้าร่วมเวทีอย่างต่อเนื่อง มีบ้างบางคนที่ได้ถอนตัวออกไป ซึ่งอาจจะเกิดจากจุดยืนทางการเมือง รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองหลังมีการรัฐประหารเมื่อเดือน พฤษภาคม 2557 หรือภารกิจส่วนตัว แต่ในเวทีที่จะมีนักการเมืองหน้าใหม่ๆ เข้ามาร่วมพูดคุยอยู่เนืองๆ

ผลลัพธ์ในเชิงความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า อย่างน้อยๆ เวทีนี้ช่วยให้เกิดการสานความสัมพันธ์ และความไว้วางใจระหว่างนักการเมืองด้วยกันเองไม่มากนักน้อย แม้จะยังมีความเป็นพรรคการเมือง

เป็นกำแพงกันอยู่ แต่ในอนาคตหากเวทีนี้ยังคงดำเนินต่อไปก็อาจจะเกิดการพูดคุยข้ามพรรคการเมืองกันมากขึ้น และมีแนวโน้มในการสร้างความเป็นเครือข่ายมากขึ้นด้วย รวมทั้งอาจจะมีการสานเสวนากับฝ่ายความมั่นคงที่มีแนวความคิดแตกต่างกันอยู่ และกับภาคประชาสังคม

3

องค์ประกอบการลือลารังคม

ในช่วงที่ผ่านมา แม้ว่าจังหวัดชายแดนใต้จะมีพื้นที่ในการสื่อสารทางสังคมเพิ่มมากขึ้น แต่พื้นที่สำหรับนักการเมืองซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลผู้ใกล้ชิดและรับทราบปัญหาของประชาชนได้อย่างดีที่สุดกลุ่มหนึ่งนั้นยังมีไม่มากพอ ฉะนั้นวงสานเสวนานักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้ จึงอาจเป็นพื้นที่ทางสังคมพื้นที่หนึ่งที่เปิดให้นักการเมืองได้แสดงออกทางความคิดและความเห็น ซึ่งการสะท้อนความคิดเห็นของนักการเมืองต่างพรรคไปยังรัฐบาล น่าจะช่วยให้มีการปรับนโยบายและแก้ไขปัญหามาให้ได้ผลยิ่งขึ้น รวมทั้งยังสะท้อนความคิดเห็นไปยังสาธารณชนซึ่งน่าจะช่วยให้มีการปรับทัศนคติของสังคมต่อปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น และน่าจะมีส่วนช่วยสร้างความไว้วางใจกับฝ่ายข้าราชการ ซึ่งไม่ค่อยไว้วางใจนักการเมืองซึ่งส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายู โดยสงสัยว่านักการเมืองอาจมีความเห็นใจผู้ก่อความไม่สงบ และไม่ค่อยเชื่อว่านักการเมืองจะสามารถเสนอแนะทั้งนโยบายและวิธีปฏิบัติ ที่จะมาช่วยรัฐแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้

นอกจากจะมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนระหว่างนักการเมืองแล้ว เเวทีนี้ยังได้นำข้อเสนอที่ได้มาจากวงสานเสวนา เปิดเผยให้กับสาธารณชนผ่านผู้สื่อข่าวท้องถิ่นและโซเชียลมีเดีย จากการติดตามของทีมงานพบว่า เสียงตอบรับจากประชาชน

ในโลกเสมือนจริงนั้นค่อนข้างไปในทางบวก แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่มีความไวใจ นักการเมือง และในแวดวงประชาสังคมในพื้นที่ก็เป็นที่รับรู้และมีการพูดถึงเวทีนี้ อยู่พอสมควร ซึ่งในอนาคตก็อาจจะมีความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่ ร่วมกันมากขึ้น

4 ลูปประเคียบ

จากข้อเสนอในวงสานเสวนาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2558 อาจสรุปประเด็นเด่นๆ ที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนนโยบายต่อไป โดยจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ดังต่อไปนี้ (ส่วนรายงานการสานเสวนาแต่ละครั้ง ดูได้จาก ภาคผนวกท้ายเล่ม)

4.1 ว่าด้วยเรื่องพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด

- ขอให้มีการตรา พ.ร.บ. เกี่ยวกับชาวมุสลิม 4 ฉบับ ได้แก่ พ.ร.บ. ศาลชาอริเอห์ พ.ร.บ. กิจการฮัจญ์ พ.ร.บ. อาหารฮาลาล และ พ.ร.บ. กองทุนชะกาต
- เสนอให้ขยายพื้นที่ที่มีการยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรง หรือมีก็แต่น้อย โดยประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2551 มาแทนที่ เช่น อ.สุคีริน และอ.แก้ง จ.นราธิวาส อ.กะพ้อ และอ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี และอ.เบตง จ.ยะลา เป็นต้น (ในเรื่องนี้ได้มีการเสนอถึง 5 ครั้ง)

- เสนอให้รัฐบาลฟังความเห็นให้รอบด้าน เพื่อประกอบการพิจารณาว่ามีเหตุผลใดบ้างที่จะต่ออายุการใช้ พ.ร.ก.ต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์ที่จะให้ใช้ พ.ร.ก. เฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินตามชื่อเรียกของกฎหมายนี้เท่านั้น แม้ว่าการประกาศใช้ พ.ร.ก.ที่ได้ขอต่ออายุการใช้มาร่วม 27 ครั้ง อาจทำให้ฝ่ายทหารทำงานได้โดยสะดวกก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าการใช้อำนาจตาม พ.ร.ก. จะเป็นการเอาชนะใจประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้จริงหรือไม่

- ในเรื่องของสถานบันเทิงนั้น พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ.2509 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4/2547 บัญญัติไว้ดังนี้ มาตรา 5 เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นสมควรจะกำหนดเขตอันมีปริมาตรจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา มาตรา 7 อาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง (1) ไม่อยู่ใกล้ชิดวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว (2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง (3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่มีการบังคับใช้ พ.ร.บ. นี้อย่างจริงจัง รวมทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีการเสนอให้มีการจัดแบ่งโซนของสถานบริการ ซึ่งเป็นสถานที่ต้องห้าม (ฮารอม) ในศาสนาอิสลาม จึงขอเสนอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาว่าควรดำเนินการแบ่งโซน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 หรือไม่ อย่างไรก็ดี “พนักงานเจ้าหน้าที่” สำหรับกรุงเทพมหานคร หมายความว่าถึงผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในจังหวัดอื่น หมายความว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นขอเสนอให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืน มาตรา 7 ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด โดยขอเสนอให้ คอ.บต. ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

4.2 ว่าด้วยเรื่องความร่วมมือกับประเทศอาเซียน

- ในการเปิดประตูสู่อาเซียน รัฐบาลควรขอความร่วมมือในเรื่องการเรียนการสอนภาษามลายูกับประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดหาครูสอนภาษา

4.3 ว่าด้วยเรื่องการเป็นตัวแทนในระดับชาติ

- ควรมีรัฐมนตรีอย่างน้อย 1 คน ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ให้รับผิดชอบการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง
- ในเรื่องของกรณีตัวแทนในระดับชาติ (ส.ส. และส.ว.) ในสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ นั้น หากจะยังคงให้มี ส.ว.สรรหา ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญ และให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และสัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาค

ข้อเสนอจากนักรการเมืองจังหวัดชายแดนใต้

งามศุภร์ รัตนเสถียร

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ความขัดแย้งรุนแรงที่จังหวัดชายแดนใต้ที่ดำเนินมาแล้วถึง 10 ปี และมีการสูญเสียชีวิตไปเกือบ 6,000 คน รวมทั้งผู้บาดเจ็บกว่า 10,000 คนนั้น เริ่มจะมีความหวังหลังจากที่รัฐบาลได้เปิดให้มีการพูดคุยสันติภาพกับขบวนการป็อาร์เอ็นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2556 แต่แล้วความหวังเริ่มจะเลือนอีกครั้งเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองส่วนกลาง จนมีผลให้รัฐบาลต้องยุบสภา และอยู่ในฐานะรักษาการ

ความขัดแย้งทางการเมืองส่วนกลางที่ยืดเยื้อไม่รู้ว่าจะจบลงอย่างไรและเมื่อไรนั้น ได้สร้างความกังวลให้แก่ผู้คนในจังหวัดชายแดนใต้ไม่น้อย เพราะหลังจากการพูดคุยสันติภาพสะดุดลง เป้าหมายอ่อนแอกลับมาเป็นเหยื่อของความรุนแรงอีกครั้ง ซึ่งภายหลังการเริ่มพูดคุยสันติภาพเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ และหลังจากที่ศาลปกครองมีคำสั่งให้นายถวิล เปลี่ยนศรี กลับมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ก็หวังไหวว่า เมื่อพล.ท.ภราดร พัฒนถาบุตร ไม่ได้ดำรงตำแหน่งนี้ต่อไป นโยบายการพูดคุยสันติภาพชายแดนใต้ จะเดินหน้าหรือถอยหลังกันแน่

นอกจากนี้ นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2555-2557 ซึ่งออกโดย สมช. กำลังจะหมดอายุลง หลังจากดำเนินการมาแล้ว 3 ปี และจะต้องมีการจัดทำนโยบายขึ้นมาใหม่ ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงดำเนินการ แต่เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง จึงไม่อาจนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบได้ อย่างไรก็ตาม จากที่ได้คุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ สมช. พบว่าทางออกหนึ่งที่พอเป็นไปได้ คือ การนำนโยบายฉบับนี้มาปรับแก้ข้อที่เป็นจุดอ่อน และจัดลำดับความสำคัญใหม่ รวมทั้งทำให้นโยบายมีความกระชับมากขึ้น แล้วนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีรักษาการเพื่อพิจารณา ก็จะได้นโยบายฉบับปรับปรุง เพื่อไปนำเสนอและขอความเป็นในกลุ่มย่อยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งในสถาบันการศึกษาที่ให้ความสนใจกับปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมด ก็จะได้มอบนโยบายฯ ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อไป

สำหรับผู้เขียนซึ่งมีโอกาสพบนักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้ ในเวทีสานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมืองจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2555 จนถึงปัจจุบัน รวมการสานเสวนาที่ดำเนินการมาแล้ว 18 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสานเสวนาจากหลายพรรค ไม่ว่าจะเป็นพรรคมาตุภูมิ พรรคแทนคุณแผ่นดิน พรรคประชาธิปไตย พรรคดำรงไทย พรรคความหวังใหม่ พรรคเพื่อไทย พรรคประชารธรรม พรรคชาติไทย พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน รวมทั้งนักการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกสภาจังหวัด และ

นายกเทศมนตรี

ข้อเสนอทั้งหมดที่ได้มาจากการสานเสวนาของนักการเมืองในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนนั้น มีความน่าสนใจ ซึ่งรัฐบาลรักษาการ รวมทั้ง นายถวิล เป็ลียนศรี ซึ่งกำลังจะเข้ามารับตำแหน่งเลขาธิการ สมช. ในเร็วๆ นี้ ควรรับไว้พิจารณา รวมทั้งนำส่วนที่เห็นด้วยไปปฏิบัติให้เป็นจริง นอกจากนี้ ข้อเสนอดังกล่าวอาจใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการปรับปรุงแก้ไขนโยบายของ สมช.ที่กำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้

ในที่นี่ ขอหยิบยกข้อเสนอจากการสานเสวนานักการเมือง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพูดคุยสันติภาพ และนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555-2557 มานำเสนอไว้อีกครั้งดังนี้

- ที่ประชุมขอสนับสนุนกระบวนการสันติภาพให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่มีความกังวลว่า ในช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความไม่แน่นอนและมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรอยู่นี้ กระบวนการสันติภาพอาจหยุดชะงักลง ทั้งๆ ที่เข้าใจว่า ฝ่ายป็อาร์เอ็นและฝ่ายที่ร่วมขบวนการฯ มีความพร้อม โดยได้ยื่นข้อเสนอ 5 ข้อ ซึ่งฝ่ายรัฐบาลได้ตอบรับไว้เป็นหัวข้อการพูดคุยแล้ว พร้อมทั้งได้มีข้อเสนอ 2 ข้อต่อฝ่ายขบวนการฯ คือ การลดความรุนแรงและการร่วมกันพัฒนา ดังนั้น หากเรื่องใดเป็นเรื่องที่ฝ่ายข้าราชการประจำสามารถดำเนินการได้ เพราะสอดคล้องกับข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายและไม่ขัดกับกฎระเบียบที่มีอยู่ ก็น่าจะดำเนินการให้มีความคืบหน้าได้ กล่าวโดยเฉพาะคือ ในเรื่องความรุนแรงนั้น ฝ่ายป็อาร์เอ็นได้มีข้อเสนอที่ชัดเจนว่าถ้ามีการปล่อยผู้ถูกคุมขัง/นักโทษข้อหาการเมือง 10 คนและการยกเลิกหมายจับ 10 หมายในหนึ่งเดือน ป็อาร์เอ็นจะยุติการปฏิบัติการเป็นรายอำเภอ ซึ่งถ้ามีระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย รองรับ ก็ควรรับดำเนินการเพื่อลดการสูญเสียชีวิตลง

- ขอให้รัฐบาลยอมรับกระบวนการพูดคุยที่ไม่เป็นทางการ หรือที่เรียกว่า track 2 โดยให้หลักประกันแก่คนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนักการเมือง ฝ่ายประชาสังคม ฝ่ายสื่อมวลชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับฝ่ายขบวนการฯ ได้อย่างปลอดภัย และไม่มีการแทรกแซงจากการหาข่าวของฝ่ายข่าวความมั่นคง

- ที่ประชุมขอเสนออีกครั้งหนึ่งให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพ ที่คล้ายคลึงกับคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ซึ่งมีคุณอนันท์ ปันยารชุนเป็นประธาน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้กระบวนการสันติภาพมีข้อมูลทางวิชาการ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะจากคนในพื้นที่ และมีการประสานงานได้อย่างกว้างขวางกับทุกฝ่าย รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่การพูดคุย/เจรจาสันติภาพที่เป็นทางการด้วย โดยดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เพื่อความรอบคอบ รัฐบาลอาจปรึกษากับ กกต. ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 181

- ที่ประชุมพบว่ากรณีมีรัฐบาลรักษาการก็ดี การชุมนุมที่ปิดล้อมสถานที่ราชการก็ดีนั้น ทำให้รัฐบาลอ่อนแอ ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถดูแลความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นรัฐบาลรักษาการ แต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เช่น ความปลอดภัยของประชาชน และในเรื่องการพูดคุยสันติภาพใน จซต.

- จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าประชาชนในพื้นที่จะเรียกร้องให้มาตรฐานการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ตาม พ.ร.ก. ฉุกเฉิน จะไม่เป็นสองมาตรฐาน ระหว่าง จซต. กับเหตุการณ์ที่กรุงเทพฯ จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าประชาชนในพื้นที่เริ่มออกสู่ท้องถนน หรือปิดล้อมสถานที่ราชการ เห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาทางการเมืองส่วนกลางจะเป็นผลดีต่อทุกภาคส่วนของประเทศ

- ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 นั้น ที่ประชุมได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นนโยบายที่จะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ได้ หากมีการดำเนินการอย่างจริงจัง

- ที่ประชุมได้พิจารณานโยบายดังกล่าวในข้อ 6.2.1 “การเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคนในพื้นที่ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข โดย 1) ดำรงนโยบายการเมืองนำการทหารและใช้พลังทางสังคมในการมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิดของทุกฝ่ายจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาสู่การยึดมั่น

“แนวทางสันติวิธี” โดยไม่มองกลุ่มผู้เห็นต่างเป็นศัตรู และมุ่งปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรงมาเลือกใช้ การต่อสู้ด้วยแนวทางสันติ แทนที่การมุ่งปรับความคิดความเชื่อในเชิงอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว” แล้ว มีความเห็นว่า รัฐควรให้โอกาสแก่นักโทษที่เคยใช้ความรุนแรง แต่ได้เปลี่ยนแนวคิดไปใช้แนวทางสันติวิธี (เช่นอดีตผู้นำขบวนการพูโล ที่ศาลฎีกาได้พิพากษาคดีให้ลงโทษจำคุกไปแล้ว และนักโทษคดีนี้ได้แสดงออกว่าได้เปลี่ยนความคิดและพร้อมจะสนับสนุนการใช้แนวทางสันติวิธี) โดยให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาคำร้องของญาติในการถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษด้วย

- ที่ประชุมพิจารณานโยบายดังกล่าว ข้อ 6.2.2 2) “ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการอย่างเป็นทางการและเป็นเอกภาพและเพิ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ เพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยดังกล่าว” ที่ประชุมมีความเห็นว่าเรื่องนี้สอดคล้องกับเรื่องในที่ประชุมเคยเสนอให้ รัฐบาลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ (อิสระ) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงขอเน้นข้อเสนอแนะนี้อีกครั้งหนึ่ง

- ที่ประชุมพิจารณานโยบายดังกล่าว ข้อ 6.2.5 2) “สร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน” แล้ว มีความเห็นว่ากรณีที่พักงานสอบสวนทยอยส่งสำนวนคดีให้อัยการที่ละคดี หลังจากศาลยกฟ้องคดีก่อนหน้านี้แล้ว เช่นในคดีของ अबดุลรอซัค คาเดร์ เป็นเหตุให้จำเลยถูกดำเนินคดีและคุมขังไปเรื่อยๆ นั้น ไม่สอดคล้องกับนโยบายข้างต้น รัฐจึงควรจัดให้มีการดำเนินคดีโดยเร็วเพื่อความเป็นธรรมแก่จำเลย

จากข้อเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่านักการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ให้ความสำคัญแก่กระบวนการพูดคุยสันติภาพและเรียกร้องให้มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการพูดคุยสันติภาพกับบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ การพูดคุยดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของ สมช. และที่สำคัญอดีตเลขาธิการ สมช. พล.ต.อ.วิเชียร พงนิโพธิศรี

เคยให้สัมภาษณ์ว่า ความขัดแย้งที่รุนแรงในด้านอัตลักษณ์ใน 16 ประเทศ ล้วนแก้ไขได้ก็แต่โดยการเจรจาทั้งนั้น

ข้อเสนอต่อ “กระบวนการพูดคุยสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้” จากการสานเสวนานักการเมืองในพื้นที่

กลไกและคนกลางในการเจรจา

- รัฐบาลควรจะมีกลไกเป็นรูปธรรมในเรื่องกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ เพราะเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ความสงบสุข จึงขอให้รัฐบาลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระ (ในทำนองเดียวกับคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ หรือ กอสม.) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยทุกภาคส่วน เช่น นักการเมือง ข้าราชการ ภาคประชาสังคม ซึ่งส่วนใหญ่ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อเป็นหนึ่งในกลไกดำเนินงานในเรื่องนี้ คณะกรรมการฯ พึ่งทำงานอย่างจริงจังและเจียวๆ เหมือนกรณีกระบวนการสันติภาพของอาละห์ หรือมินดาเนาที่ได้ประสบผลสำเร็จ และพึงทำงานได้อย่างต่อเนื่องแม้อาจมีการเปลี่ยนรัฐบาล

- องค์คณะพูดคุยควรครอบคลุมและหลากหลาย เช่น มีผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนเยาวชน และสตรี เป็นต้น อนึ่งควรพิจารณาเชิญตัวแทนฝ่ายการเมืองพรรคต่างๆ ในพื้นที่ จชต. เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาในการพูดคุยด้วย

- ฝ่ายรัฐบาลควรดำเนินการให้มีความเป็นเอกภาพและแนวทางการพูดคุยที่ชัดเจนขึ้น และควรปรึกษารือกับภาคประชาชนในพื้นที่ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่เพิ่มมากขึ้น

- รัฐบาลควรจัดหรือสนับสนุนให้มีการพูดคุยสันติภาพในหลายระดับ เช่น ระดับที่เป็นทางการ (track 1) กึ่งทางการ (track 1.5) และไม่เป็นทางการ (track 2) เช่นระดับชุมชนด้วย และรัฐบาลควรยอมรับกระบวนการพูดคุยที่ไม่เป็นทางการ โดยให้หลักประกันแก่คนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนักการเมือง ฝ่ายประชา

สังคม ฝ่ายสื่อมวลชนในพื้นที่ให้ดำเนินการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับฝ่ายขบวนการฯ ได้อย่างปลอดภัย และไม่มีแทรกแซงจากการหาข่าวของฝ่ายข่าวความมั่นคง

- ฝ่ายรัฐไม่ควรตั้งเงื่อนไขล่วงหน้า เช่น ไม่ให้มีการพูดคุยเรื่องเขตปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถิ่น หรือมีความขัดข้องที่จะใช้คำว่าสันติภาพ

- ภาคประชาสังคมพึงมีบทบาทมากขึ้นในกระบวนการสันติภาพ เพื่อการนี้ ภาคประชาสังคมควรตั้งคณะทำงาน 4 ฝ่าย ในทำนองเดียวกับคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เพื่อทำงานคู่ขนานกัน อีกทั้งต้องปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพทางวิชาการและมีเอกภาพทางความคิดมากยิ่งขึ้น จนเป็นประโยชน์ในการสร้างความเห็นพ้องในเบื้องต้นได้จริง ทั้งนี้เพื่อสร้างการยอมรับทั้งจากฝ่ายรัฐและฝ่ายผู้เห็นต่าง และเพื่อแสดงความเอาใจจริงเอาใจ

- มีการตั้งข้อสังเกตว่า ฝ่ายรัฐในปัจจุบันอาจจะพยายามลดความสำคัญของการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งมีตัวแทนฝ่ายมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเน้นในเรื่องการหาข้อตกลงทางการเมืองร่วมกัน และหันมาให้ความสำคัญแก่การพูดคุยสันติสุข โดยเน้นการพูดคุยกันเองในพื้นที่ และการเชิญชวนผู้นำของขบวนการฯ และผู้มีความรู้ความสามารถที่ไปอยู่ที่ในมาเลเซีย ให้กลับคืนสู่เหย้า และอาจมาร่วมในการเจรจา อย่างไรก็ตามการพูดคุยทางการเมืองน่าจะเป็นหลักสำคัญของข้อตกลงที่จะนำไปสู่สันติภาพที่ยั่งยืน และควรมีความพยายามมองเป้าหมายของการพูดคุยให้ชัดเจนร่วมกันด้วย

- การสานเสวนา/พูดคุยสันติภาพในมาเลเซีย ควรรวมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสีย รวมตลอดถึงฝ่ายค้านในทั้งสองประเทศ และกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุนรัฐในพื้นที่ด้วย อย่างไรก็ตาม การสานเสวนาสันติภาพเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่จะต้องพัฒนาไปสู่ขั้นตอนการเจรจาสันติภาพต่อไป

- การสานเสวนา/พูดคุยสันติภาพเป็นเรื่องละเอียดอ่อน สังคมไทยโดยรวมตลอดจนสังคมในพื้นที่ควรได้รับข่าวสารข้อมูลอย่างรอบด้าน ในการนี้ควรมีพื้นที่การแสดงออก โดยผ่านสื่อสารมวลชนและการจัดเวที ทั้งในพื้นที่และในส่วนกลาง โดยเฉพาะเวทีสำหรับชาวมุสลิมและชาวพุทธในพื้นที่ ได้นำเสนอปัญหา ข้อคิดเห็น

และข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 6 ของนโยบายการบริการและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ความว่า “ให้สังคมไทยเกิดการรับรู้มีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เนื้อหาและผู้ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการสันติภาพในส่วนของรัฐ อย่างน้อยน่าจะประกอบด้วย

- นอกจากเนื้อหาเรื่องในการลดความรุนแรงและการรักษาความยุติธรรมแล้ว ควรมีการพูดคุยในเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมด้วย
- ควรพูดคุยในเรื่องการอำนวยความสะดวกและการพัฒนาพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย
- นอกจากฝ่ายความมั่นคงแล้ว คณะบุคคลที่จะเข้าร่วมการพูดคุยควรประกอบด้วยฝ่ายการเมือง และฝ่ายเศรษฐกิจและสังคมด้วย โดยเฉพาะคนในพื้นที่น่าจะมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

ตัวอย่างการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ

- คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ซึ่งมีพล.อ.อุดมเดช สีตบุตร ผู้บัญชาการทหารบก และเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นประธาน น่าจะเชิญนักการเมืองหลายฝ่ายเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาในเรื่องนี้
- เพื่อความเข้าใจสอดคล้องกัน องค์กรของรัฐฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง น่าที่จะมีการประสานพูดคุยกันเอง ตลอดกระบวนการสันติภาพ
- ควรมีการทำความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการสันติภาพ เพื่อให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันของคนในประเทศที่จะสนับสนุนกระบวนการนี้

- ดำเนินการให้มีการอภิโษษแก่นักโษษคติความมั่นคงในกรณีที่จะช่วยเสริมสร้างความอ่อนปรนซึ่งกันและกัน
- พยายามลดความรุนแรงที่แฝงอยู่ในโครงสร้าง เช่น การให้ความยุติธรรมในคดีความมั่นคงอย่างสม่าเสมอ การเพิ่มสัมฤทธิผลของการจัดการศึกษาเป็นต้น

ภาคผนวก

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 1 และ 2

วันที่ 26 ธันวาคม 2554 และ 30 มกราคม 2555

โรงแรมซีเอส ปัตตานี

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคมาตุภูมิ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคแทนคุณแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) ควรมีรัฐมนตรีอย่างน้อย 1 คน ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ให้รับผิดชอบการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง

2) ตามที่มีร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับชาวมุสลิม 4 ฉบับ ที่ตกไปด้วยผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงควรช่วยกันผลักดันร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวต่อไป ได้แก่ พ.ร.บ. ศาลชาอริฮะห์ พ.ร.บ. กิจการฮัจญ์ พ.ร.บ. อาหารฮาลาล และ พ.ร.บ. กองทุนชะกาต

3) รถยนต์ที่ใช้ในพื้นที่ จะต้องมีย้ายทะเบียนรถทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความหวาดระแวงว่าเป็นรถที่ไม่ปรากฏที่มา และอาจมีความประสงค์ร้าย เรื่องนี้ควรแจ้งให้ฝ่ายราชการ โดยเฉพาะด่านตรวจ เพื่อให้ความสนใจและกวดขัน

4) รัฐบาลควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ (อิสระ) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5) ควรขยายพื้นที่ที่มีการยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรง

เช่น อ.สุศิริน และอ.แว้ง จ.นราธิวาส อ.กะพ้อและอ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี และ อ.เบตง จ.ยะลา เป็นต้น

6) ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ควรเน้นแนวทางทางการเมืองและการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่

7) ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ กำลังจะพิจารณายุทธศาสตร์ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จากการพิจารณาร่างนโยบายดังกล่าวพบว่า เป็นนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งฝ่ายปฏิบัติพึงนำไปปฏิบัติใช้ให้เป็นจริงต่อไป

सानเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 3

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2555

ห้องพิภูลทอง โรงแรมอิมพีเรียล

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคมาตุภูมิ พรรคเพื่อไทย พรรคแทนคุณแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 นั้น ที่ประชุมได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นนโยบายที่จะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ได้ หากมีการดำเนินการอย่างจริงจัง

2) ที่ประชุมได้พิจารณานโยบายดังกล่าวในข้อ 6.2.1 “การเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคนในพื้นที่ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข โดย 1) ดำรงนโยบายการเมืองนำการทหารและใช้พลังทางสังคมในการมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิธีคิดของทุกฝ่ายจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา มาสู่การยึดมั่น “แนวทางสันติวิธี” โดยไม่มองกลุ่มผู้เห็นต่างเป็นศัตรู และมุ่งปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรงมาเลือกใช้ การต่อสู้ด้วยแนวทางสันติ แทนที่การมุ่งปรับความคิดความเชื่อในเชิงอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว” แล้ว มีความเห็นว่า รัฐควรให้โอกาสแก่นักโทษที่เคยใช้ความรุนแรง แต่ได้เปลี่ยนแนวคิดไปใช้แนวทางสันติวิธี (เช่นอดีตผู้นำขบวนการพูโล ที่ศาลฎีกาได้พิพากษาคดีให้ลงโทษจำคุกไปแล้ว และนักโทษคดีนี้ได้แสดงออกว่าได้เปลี่ยนความคิดและพร้อมจะสนับสนุนการใช้แนว ทางสันติวิธี) โดยให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาคำร้องของญาติในการถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษด้วยดี

3) ที่ประชุมพิจารณานโยบายดังกล่าว ข้อ 6.2.2 “ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับกลุ่มบุคคลที่มีความ เห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและเพิ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ เพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยดังกล่าว” ที่ประชุมมีความเห็นว่าเรื่องนี้สอดคล้องกับเรื่องในที่ประชุมเคย

เสนอให้ รัฐบาลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ (อิสระ) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงขอเน้นข้อเสนอแนะนี้อีกครั้งหนึ่ง

4) ที่ประชุมพิจารณานโยบายดังกล่าว ข้อ 6.2.5 2) “สร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน” แล้วมีความเห็นว่ากรณีที่พนักงานสอบสวนทยอยส่งสำนวนคดีให้อัยการทีละคดี หลังจากศาลยกฟ้องคดีก่อนหน้านี้แล้ว เช่นในคดีของอับดุลรอซัค คาเดร์ เป็นเหตุให้จำเลยถูกดำเนินคดีและคุมขังไปเรื่อยๆ นั้น ไม่สอดคล้องกับนโยบายข้างต้น รัฐจึงควรจัดให้มีการดำเนินคดีโดยเร็วเพื่อความเป็นธรรมแก่จำเลย

5) ในการเปิดประตูสู่อาเซียน รัฐบาลควรขอความร่วมมือในเรื่องการเรียนการสอนภาษามลายูกับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดหาครูสอนภาษา

6) ตามที่มีพลเมืองไทยจำนวนหนึ่งได้หลบหนีไปอาศัยอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย เนื่องจากมีความกังวลเรื่องความปลอดภัย และสงสัยว่าตนมีหมายจับตามพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่นั้น รัฐควรสนับสนุนให้คนเหล่านี้ที่สมัครใจ ได้กลับสู่ภูมิลำเนา โดยให้ความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยและการต่อสู้คดี (ถ้ามี) ในกระบวนการยุติธรรม

7) ควรขยายพื้นที่ที่จะยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น อ.สุคีริน อ.แว้ง อ.กะพ้อ อ.ไม้แก่น และอ.เบตง เป็นต้น

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 4

วันที่ 26 มีนาคม 2555

ร้านอาหารยี่สมิน อ.เมือง จ.ยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคมาตุภูมิ พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคดำรงไทย พรรคความหวังใหม่ และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อ เปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัด ชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

ที่ประชุมได้ปรึกษาหารือ โดยพิจารณานโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555-2557 ที่เสนอโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ และได้ รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ที่ประชุมมีความเห็นว่านโยบายในข้อ 8 เป็นนโยบายที่หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยควรนำไปปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จต่อไป จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) จากวัตถุประสงค์ข้อ 8 (2) ของนโยบายดังกล่าว คือ ให้มีการส่งเสริมความ ต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับ กลุ่มบุคคลที่มีความเห็นและ อุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรง ต่อสู้กับรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า รัฐบาลควรจะมีกลไกเป็นรูปธรรมในเรื่องกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ เพราะเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือความสงบสุข ที่ประชุมเคยเสนอให้รัฐบาลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ (อิสระ) เพื่อศึกษาและ พัฒนากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยทุกภาคส่วน เช่น นักการเมือง ข้าราชการ ภาคประชาสังคม ซึ่งส่วนใหญ่ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อ

เป็นหนึ่งในโลกทัศน์งานในเรื่องนี้ จึงขอเน้นข้อเสนอแนะนี้อีกครั้งหนึ่ง

2) จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 8 (1) คือ ส่งเสริมการพูดคุยระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องหลักการ เป้าหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจ ที่เหมาะสมบนพื้นฐานความเป็นพหุสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ภายใต้เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับ ไม่ใช่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีความพยายามจากหลายภาคส่วน ตัวอย่างเช่น การศึกษาและรณรงค์ในเรื่องปัตตานีมหานคร โดยคณะทำงานเครือข่ายประชาสังคมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาและรณรงค์เรื่องจังหวัดจัดการตนเอง โดยสภาพพัฒนาการเมือง และข้อเสนอการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจโดยคณะปฏิรูป เป็นต้น ในขณะที่กำลังศึกษารูปแบบที่เหมาะสมอยู่นั้น ราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรทำการตกลงในเรื่องการโอนอำนาจจากภูมิภาคสู่ท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการที่มีกำหนดเวลาที่ชัดเจนในเรื่องการโอนภารกิจ บุคลากร และงบประมาณในแต่ละปี

3) ฝ่ายความมั่นคงประกอบด้วยทหาร ตำรวจ และพลเรือน ซึ่งควรมีการจัดแบ่งความรับผิดชอบ ที่ควรเปลี่ยนแปลงสู่ภาวะปกติตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในพื้นที่ ซึ่งที่ประชุมเคยเสนอให้ขยายพื้นที่ที่จะยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น อ.สุคีริน อ.แว้ง อ.กะพ้อ อ.ไม้แก่น และอ.เบตง เป็นต้น และในวันที่ที่ประชุมได้เสนอเพิ่มเติมคือ อ.สุไหงโกกอล อ.ตากใบ อ.กาบัง และ อ.ธารโต ซึ่งการก่อความไม่สงบในพื้นที่เหล่านี้ได้ลดลง และรัฐบาลควรส่งสัญญาณในทางบวกว่าสถานการณ์ได้เริ่มคลี่คลายไปบ้างแล้ว อันจะฟื้นความมั่นใจทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

4) ที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ จะเน้นการใช้อำนาจและกำลัง จึงควรที่ราชการและทุกภาคส่วน จะหันมาใช้พลังทางสังคม และองค์ความรู้ให้มากขึ้นในการแก้ไขปัญหา และควรมีการระดมความเห็นขององค์กรที่มีอยู่แล้ว เช่น สมาคมโรงเรียน ตาติกา สถาบันการศึกษาปอเนาะ สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สมาคมโรงเรียนเอกชนอื่น ๆ มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งในพื้นที่ รวมทั้งสถาบันศึกษาของรัฐทุก

นักการเมืองกับสันติชายแดนใต้
งามศุภร์ รัตนเสถียร

ระดับ มาช่วยกันนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยพลังของสังคมและใช้
องค์ความรู้ เป็นพลังนำ

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 5

วันที่ 30 เมษายน 2555

สวนอาหารยัสมีนซีฟู้ด อ.เมือง จ.ยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคมาตุภูมิ พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย พรรคประชารธรรม พรรคความหวังใหม่ พรรคดำรงไทย และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) สืบเนื่องจากการมาเยี่ยมพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ของนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2555 นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า การมาเยี่ยมพื้นที่แสดงให้เห็นว่า ผู้นำรัฐบาลให้ความสนใจแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ และเป็นนิมิตหมายว่า รัฐบาลมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ก็มีข้อสังเกตว่า การเยี่ยมเยียนของผู้นำรัฐบาลมักจะพบกับข้าราชการเป็นหลัก อันที่จริง ควรมีการพบปะและการรับฟังความเห็นจากภาคประชาชนโดยตรงด้วย

2) นายกรัฐมนตรีได้ให้สัมภาษณ์หลังจากการเยี่ยมจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วว่า มองเห็นปัญหาความเป็นเอกภาพในการสั่งการ จึงดำริที่จะมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี พลเอกยุทธศักดิ์ ศศิประภา มาเป็นผู้รับผิดชอบการบูรณาการงานของภาครัฐ ที่ประชุมมีความเห็นว่า งานราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสองมิติที่สำคัญคือ ความมั่นคง และการพัฒนา ซึ่งมีกฎหมายรองรับต่างกัน ในส่วนของงานพัฒนามี พ.ร.บ. ศอ.บต. รองรับ และมีข้าราชการฝ่ายพลเรือนเป็นผู้ปฏิบัติ และสามารถบูรณาการงานด้านนี้ให้สอดคล้องกับงานความมั่นคงได้ โดยใช้นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ที่เสนอโดยสภาความมั่นคง และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตลอดจนได้เสนอให้รัฐสภาพิจารณาและรับทราบแล้ว สำหรับการบูรณาการงานด้านความมั่นคง นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้พลเอกยุทธศักดิ์ รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแลก็มีความเหมาะสม แต่ควรให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และรองนายกรัฐมนตรีนายยงยุทธ วิชัยดิษฐ์เป็นรองประธาน เป็นผู้ดำเนินการ หากจะมีการมอบหมายให้มีผู้กำกับดูแลและบูรณาการงานด้านการพัฒนา ก็ควรมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีนายยงยุทธ เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้ความสำคัญแก่งานการพัฒนา และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หากต้องการเอกภาพในทั้งสองด้าน กฎหมายก็บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีโดยตรงอยู่แล้ว อนึ่ง รัฐบาลหลายรัฐบาลที่ผ่านมา ได้มอบหมายให้มีรัฐมนตรีผู้หนึ่งทำหน้าที่ประสานงานและรับฟังข้อมูลในพื้นที่เพื่อเสนอต่อรัฐบาล

และฝ่ายนโยบายโดยตรง ซึ่งแสดงถึงความเอาใจจริงเอาใจของรัฐบาล และจะช่วยแก้ไข ปัญหาในเชิงนโยบายได้ดียิ่งขึ้นด้วย ที่ประชุมจึงขอเสนอว่า นายกรัฐมนตรีควรมีการ พิจารณาแต่งตั้งรัฐมนตรีคนหนึ่งให้ทำหน้าที่ดังกล่าว

3) ที่ประชุมसानเสวนาเคยเสนอให้ขยายพื้นที่ที่จะยกเลิกการประกาศใช้ พระราชกำหนด ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยประกาศใช้ พ.ร.บ. ความ มั่นคงภายในแทน ให้ครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ มากขึ้นแล้วนั้น เข้าใจว่าฝ่ายทหารอาจ ขอให้คงการประกาศใช้ พ.ร.ก. ดังกล่าวไว้ ทั้งนี้ได้ขอต่ออายุการใช้ พ.ร.ก. ๓ มาร่วม 27 ครั้งแล้ว แต่แม้ว่าการประกาศใช้ พ.ร.ก. อาจทำให้ฝ่ายทหารทำงานได้โดยสะดวก ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจตาม พ.ร.ก. จะเป็นการเอาชนะ ใจประชาชนส่วนใหญ่ได้จริงหรือไม่ อีกทั้ง นายอุกฤษ มงคลนาวิน ประธานกรรมการ อิสระว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 เมษายนว่า “สาเหตุ สำคัญเกิดจากความยุติธรรม โดยเฉพาะความยุติธรรมจากการบังคับใช้กฎหมาย ในพื้นที่มากกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ...ที่ผ่านมาก็ชัดเจนแล้วว่า พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ไม่สามารถช่วยให้เหตุการณ์สงบลงได้ ประชาชนเลยตั้งคำถามว่าเมื่อไรจะเลิกกฎหมาย ดังกล่าว” ที่ประชุมจึงขอเสนอให้รัฐบาลฟังความเห็นให้รอบด้าน เพื่อประกอบการ พิจารณาว่ามีเหตุผลใดบ้างที่จะต่ออายุการใช้ พ.ร.ก. ต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่คำนึงถึง เจตนารมณ์ที่จะให้ใช้ พ.ร.ก. สถานการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น

4) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งสัมภามณ์ พล.ต.อ. วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี ได้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 7 เมษายนว่า ความขัดแย้งที่รุนแรงในด้านอัตลักษณ์ใน 16 ประเทศ ล้วนแก้ไขได้ก็แต่โดยการเจรจาทั้งนั้น ซึ่งที่ประชุมก็เห็นด้วยเป็น อย่างยิ่ง จึงขอให้ฝ่ายรัฐบาล ดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการ ดำเนินการ “ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ กับกลุ่ม บุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรง ต่อสู้กับรัฐ” อันเป็นข้อ 8.2 ของนโยบายการบริหาร ๓ ที่ได้กล่าวถึงแล้ว

งานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 6

วันที่ 11 มิถุนายน 2555

ห้องฟลาอูนี โรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี

ผู้ร่วมงานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคมาตุภูมิ พรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคความหวังใหม่ พรรคดำรงไทย พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย พรรครักสันติ และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ วิถี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1. ตามที่มีนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และในขณะนี้ ศอ.บต.กำลังยก ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.

2555 – 2557 ให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ได้เขียนหรือกำลังยกร่างอยู่นั้น เป็นสิ่งที่ดี แต่มีข้อสังเกตว่า สิ่งที่สำคัญคือการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้ได้ผลจริงในพื้นที่

2. ตามที่ร่างยุทธศาสตร์ระบุว่า จะ “น้อมนำหลักรัฐประศาสนโยบายของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ข้อที่ 1 ที่ได้ทรงฯ วางไว้ว่า “วิธีปฏิบัติกรอย่างใด เป็นทางให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเปิดเปิดนกดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของอิสลาม หรือยิ่งทำให้เห็นเป็นการอุดหนุนศาสนาหมัดได้ยิ่งดี” มาใช้ในการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ” นั้น การปฏิบัติตามข้อนี้ น่าจะเป็นการปฏิบัติตาม “ลัทธินิยมของอิสลาม” ที่เป็นข้อวินิจฉัย 23 ข้อของอดีตจุฬาราชมนตรีท่านประเสริฐ มะหะหมัด โดยให้ข้าราชการได้รับทราบอย่างกว้างขวาง เช่น ปิดประกาศข้อวินิจฉัยในที่ทำการอำเภอและโรงเรียนทุกแห่ง อนึ่ง ขอให้ผู้บังคับบัญชากำกับข้าราชการให้เคารพประเพณีนิยมโดยเฉพาะในเรื่องทาง เพศอย่างเคร่งครัด และจะต้องลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่จะเมิดอย่างจริงจัง

3. ตามที่ร่างยุทธศาสตร์ระบุว่า จะ “ส่งเสริมให้มีการสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐเป็นส่วนใหญ่” นั้น การปฏิบัติอาจเริ่มจากการขออนุมัติให้มีอัตรากำลังของข้าราชการเป็นของ ศอ.บต. เพื่อดำเนินการบรรจุแต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาเป็นส่วนใหญ่ และ ศอ.บต. ควรเสนอแนะกระทรวงต่างๆ ส่งข้าราชการที่เข้าใจและตั้งใจจริงมาปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มิใช่ผู้ที่ขาดความสนใจหากต้องการเพียงตำแหน่งและใจจดจ่อกับการขอย้ายออกจากพื้นที่ ทั้งนี้ ขอให้ปฏิบัติตามหลักรัฐประศาสนโยบายของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 อย่างจริงจัง

4. ตามที่ร่างยุทธศาสตร์ระบุว่า จะ “เร่งพัฒนาความยุติธรรมกระแสหลักให้สอดคล้องกับความเป็นจริง รวดเร็ว และเป็นธรรม” นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมมีความล่าช้า การสอบสวนและส่งฟ้องยังไม่เป็นธรรม เช่น มีการ “ผ่อนฟ้อง” และระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2554 มีการยกฟ้องถึง 63 – 78% เป็นต้น

5. ในประเด็นทางเศรษฐกิจ ตามที่ร่างยุทธศาสตร์ระบุว่า จะดำเนินการถึง

23 เรื่องนั้น ที่ประชุมขอเน้นว่า ขณะนี้ปัญหาความไม่สงบเกี่ยวข้องไม่มากนักน้อยกับการมีงานทำของเยาวชน ซึ่งจะช่วยนำพลังของเยาวชนมาสู่การสร้างสรรค์ อนึ่ง ในปัจจุบันมีพลเมืองไทยไปประกอบอาชีพที่มาเลเซียจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพการขายอาหาร เช่นต้มยำ อาจมีสูงถึง 200,000 คน จึงขอให้ ศอ.บต. พิจารณาดำเนินการให้มีการตกลงในระดับนโยบายระหว่างรัฐบาลไทยกับ มาเลเซีย เพื่ออำนวยความสะดวกและการสนับสนุนการประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นการริบด่วน โดยพัฒนามาตรฐานการประกอบอาชีพ และลดค่าใช้จ่ายและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้ง การขอใบอนุญาตการทำงานได้สะดวกและมีค่าใช้จ่ายที่ลดลง

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 7

วันที่ 10 กรกฎาคม 2555 ห้องพิภุลทอง
โรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดนราธิวาส

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรค
ความหวังใหม่ และพรรคดำรงไทย และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) ในเรื่องของการมีตัวแทนในระดับชาติ (ส.ส. และ ส.ว.) ในสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ นั้น หากจะยังคงให้มี ส.ว. สรรหา ก็ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 114 วรรคสอง ในเรื่องของการสรรหา ส.ว. ดังนี้

“ในการสรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญ และให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งที่ได้ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย”

ในส่วนของส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ นั้น การแบ่งเขตเป็นโซนหลายจังหวัดตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติม จะช่วยทำให้มีตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ในสัดส่วนที่เหมาะสมได้ แต่หากจะคงให้มีบัญชีรายชื่อระดับชาติ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1/2554 ก็ขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 97 วรรคสอง ดังนี้

“รายชื่อของบุคคลในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งจะต้อง (1) ประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ จากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และมีสัดส่วนหญิงชายในลำดับที่มีโอกาสได้รับเลือกตั้งอย่างเป็นธรรม”

2) ในเรื่องของระบบเศรษฐกิจชายแดนไทย – มาเลเซีย นั้น มีความเจริญก้าวหน้ามากพอสมควรในบางจังหวัด แต่สำหรับจังหวัดนราธิวาสยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนในหลายด้าน นับตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐานด้านการส่งออก-นำเข้า เช่น ระบบขนส่ง

ระบบศุลกากร ระบบคลังสินค้า ฯลฯ ตลอดจนระบบการจัดการ การพัฒนาให้ภาคประชาชนและภาคธุรกิจมีความรู้ความสามารถในการเพิ่มมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาศักยภาพของการส่งออก – นำเข้าสินค้าที่อยู่นอกระบบให้เข้าสู่ระบบและผ่านช่องทางที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขอเสนอให้ ศอ. บต. เป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้

3) ในเรื่องของสถานบันเทิงนั้น พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4/2547 บัญญัติไว้ดังนี้ มาตรา 5 เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นสมควรจะกำหนดเขตอันมีปริมาตรจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองด อนุญาตให้ตั้งสถานบริการตามมาตรา 4 ก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา มาตรา 7 อาคาร หรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการตามมาตรา 4 ต้อง (1) ไม่อยู่ใกล้ชิดวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว (2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง (3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก

แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่มีการบังคับใช้ พ.ร.บ. นี้อย่างจริงจัง รวมทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีการเสนอให้มีการจัดแบ่งโซนของสถานบริการซึ่งเป็นสถานที่ต้องห้าม (ฮารอม) ในศาสนาอิสลาม จึงขอเสนอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาว่าควรดำเนินการแบ่งโซนโดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 5 หรือไม่ อย่างไรก็ดี “พนักงานเจ้าหน้าที่” สำหรับกรุงเทพมหานคร หมายความว่า ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในจังหวัดอื่น หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น ขอเสนอให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืน มาตรา 7 ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด โดยขอเสนอให้ ศอ.บต. ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

4) ในเรื่องของการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ บริเวณเทือกเขาบูโด-สุโหงปาตี ซึ่งมีบางส่วนของที่ทับซ้อนกับที่ดินทำกิน (สวนยางและสวนผลไม้) ของชาวบ้านที่ทำมาหากินในพื้นที่มาแต่เดิมนั้น ขอเสนอให้ ศอ.บต. พิจารณาใช้อำนาจหน้าที่ตาม

นักการเมืองกับสันติชายแดนใต้
งามศุภร์ รัตนเสถียร

พ.ร.บ. ของ ศอ.บต. มาตรา 10 ผ่อนผันให้ชาวบ้านประมาณหมื่นหกพันกว่าราย
ที่อาศัยอยู่เดิม เพื่อมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน โดยสามารถทำมาหากิน
ตามปกติในพื้นที่ประมาณ สองหมื่นห้าพันไร่ดังกล่าว

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 8

วันที่ 10 กันยายน 2555

ห้องปาทัน โรงแรมปาร์ควิว จังหวัดยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรค
ดำรงไทย และพรรคมาตุภูมิ และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

ในปัจจุบัน บุคคลภายนอกที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ (จขต.) จากสื่อสารมวลชน มีความรู้สึกว่าการณ์ดูเหมือนจะลุกลามใหญ่โต แต่ที่ประชุมคิดว่า สถานการณ์น่าจะคงตัวและมีโอกาสที่จะดีขึ้นได้ หากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านถือว่าปัญหาความรุนแรงใน จขต. เป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข โดยให้ความสำคัญแก่การริเริ่มและการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะผู้ที่ใช้ความรุนแรงล้วนอยู่ในพื้นที่นั่นเอง

ที่ประชุมมีข้อเสนอแนะใน 3 ประเด็นดังนี้

1. ตามที่เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ออกมาแถลงข่าวว่ามีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวนหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับเงินจากต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการก่อการร้าย โดยยกโรงเรียนอิสลามบูรพาเป็นตัวอย่างนั้น ที่ประชุมเห็นว่าการแถลงข่าวดังกล่าวก่อให้เกิดบรรยากาศความหวาดระแวง มากกว่าบรรยากาศที่ดี เพราะโรงเรียนหลายแห่งรับเงินบริจาคจากในและนอกประเทศเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเป็นปกติอยู่แล้ว และเกรงว่าจะถูกเพ่งเล็งต่างๆ ที่ดำเนินงานอย่างถูกต้อง อันที่จริง หากสำนักงาน ปปง. มีข้อสงสัยหรือมีเบาะแสว่ามีกรกระทำที่ผิดกฎหมาย ก็ควรตรวจสอบข้อเท็จจริงและสืบสวนเป็นเฉพาะรายไป

2. ตามที่รัฐบาลตั้งงบประมาณ 1,200 ล้านบาท ไว้สำหรับการรับซื้อและจำหน่ายที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาคารกวนซื้อที่ดินในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ที่ประชุมเห็นว่าการรับซื้อที่ดินควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น พยายามไม่ให้นักอพยพย้ายถิ่นฐานออกจากพื้นที่ ให้ประชาชนได้รับราคาการขายที่ดินที่เป็นธรรม เป็นต้น และรัฐบาลควรตั้งเกณฑ์ที่รัดกุมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และดำเนินการรับซื้อที่ดินตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างรัดกุม โดยไม่เลือกปฏิบัติในด้านเชื้อชาติและศาสนา อนึ่ง รัฐบาลควรตั้งงบประมาณเพื่อการนี้ให้เพียงพอ

3. ตามที่มาตรา 3 ของ พระราชบัญญัติ คอ.บต. นิยาม “จังหวัดชายแดนภาคใต้” ว่าหมายถึง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลานั้น ที่ประชุมเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับพื้นที่ที่มีปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง จึงขอเสนอให้รวมอำเภอจะนะ สะบ้าย้อย เทพา และนาทวี เป็นจังหวัด

นาทวี ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวมีการแบ่งเขตเป็นพื้นที่ราชการอยู่แล้ว เช่น เขตศาล เขตอัยการ เขตขนส่ง เขตราชทัณฑ์ ฯลฯ หลังจากการตั้งจังหวัดนาทวีแล้ว จึงขอเสนอ ให้แก้ไขนิยามของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้หมายถึง 4 จังหวัดคือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา นาทวี ซึ่งจะช่วยให้การแบ่งเขตพื้นที่มีความชัดเจน ว่าเป็นกลุ่มจังหวัด มิใช่ จังหวัดบ้างอำเภอบ้าง อีกทั้งการมีนิยามใหม่เช่นนี้ จะช่วยให้การแก้ไขปัญหา ตรงตามพื้นที่

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 9

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2555

โรงแรมปาร์ควิว รีสอร์ท จังหวัดปัตตานี

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคดำรงไทย พรรค
เครือข่ายหิโนลีนชวาณาแห่งประเทศไทย พรรคภูมิใจไทย อดีตผู้บริหารองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และสมาชิกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส และ
เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี
จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

ประเด็นทั่วไป

1) จากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งกำลังจะก้าวเข้าสู่
สัปดาห์ที่ 10 แล้วนั้น ฝ่ายรัฐบาลบางฝ่ายมักพูดว่า ถ้าไม่ประกาศใช้กฎหมายพิเศษ ที่มีอยู่
สามฉบับแล้ว ใครจะรับผิดชอบ แต่ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการรับผิดชอบของตนมี
ส่วนช่วยลดความรุนแรงได้มาก น้อยเพียงใด ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่ประชาชนพึงมีสิทธิ

โดยให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบและประเมินผลงานของภาครัฐให้มากขึ้น เช่น ประเมินความเหมาะสมของการจัดทำงบประมาณ ประเมินความรัดกุมและประสิทธิผล การใช้งบประมาณ ประเมินนโยบายที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชน เป็นต้น

2) ที่ผ่านมา องค์กรภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคการเมือง และภาครัฐเอง ได้ทำการศึกษาและได้เสนอแนะทางออกไว้ อาทิ เรื่องกฎหมายความมั่นคง กระบวนการ ยุติธรรม และเขตปกครอง/เศรษฐกิจ/วัฒนธรรมพิเศษ อย่างมากมายหลายประการ แล้วนั้น ขอให้รัฐบาลนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาพิจารณา โดยให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าข้อเสนอแนะจากฝ่ายความมั่นคง และขอให้ดำเนินการอย่างจริงจังตามข้อเสนอแนะที่พิจารณาอย่างดีแล้วต่อไป

ประเด็นเฉพาะ

3) ที่ผ่านมามีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดิน ในสถานการณ์ฉุกเฉิน กฎอัยการศึก และพระราชบัญญัติความมั่นคงภายใน (ในบางพื้นที่) ทำให้เกิดผลกระทบแก่คนในพื้นที่อย่างมาก เช่น มีข้อมูลให้เชื่อได้ว่าผู้ที่ถูกเชิญตัวไปและมีรายชื่ออยู่ในระบบสารสนเทศ อาจถูกตัดสิทธิ์ในการสมัครเข้ารับราชการ ไม่ได้รับความสะดวกในการขอลงตราหนังสือเดินทาง (วีซ่า) เพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์อย่างทันที่ และอาจจะไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทางไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้ไม่เกิดความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรม ฝ่ายรัฐควรทำความเข้าใจในเรื่องนี้ ว่ามิได้มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ต้องขอลาแต่อย่างใด โดยเฉพาะให้บุคคลเหล่านั้นได้รับใบรับรองจากฝ่ายความมั่นคง ให้ได้รับสิทธิการเยี่ยมเยียน ตามกฎหมายของ คอ.บต. ด้วย

4) สำหรับการดำเนินการให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตปกครองพิเศษ ตามนโยบายการหาเสียงของพรรคเพื่อไทยนั้น ที่ประชุมขอให้รัฐบาลดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเป็นจริงเป็นจัง อย่างไรก็ตามก็ดี ในขณะที่ยังไม่มีกรอบกฎหมายมารองรับ เขตปกครองพิเศษดังกล่าว ก็มีการกระจายอำนาจหลายด้านที่รัฐบาลสามารถดำเนินการโดยใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ได้เลย โดยไม่ต้องรอให้ดำเนินการให้เหมือนกันเสมอไป ทั้งประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหา โดยการโอน

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น อำนาจด้านนโยบายและบุคลากรด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านคดีครอบครัวและมรดก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ประวัติศาสตร์และภาษา เป็นต้น

5) ปัจจุบันมีการลอบทำร้ายซึ่งกันและกันระหว่างคนต่างชาติพันธุ์ โดยไม่สามารถระบุได้ว่าปัญหาการก่อความไม่สงบโดยตรง เพราะผู้ตกเป็นเหยื่อคือชาวบ้านธรรมดา ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงแต่อย่างใด ชาวบ้านจึงมีข้อสันนิษฐานไปต่างๆ นานา เช่น เป็นการไล่บุคคลต่างชาติพันธุ์ออกจากพื้นที่ มีกระบวนการติดอาวุธที่มีใฝ่ฝ่ายขบวนการฯ หรือเป็นการแก้แค้นกันไปมา ที่ประชุมจึงขอเสนอให้รัฐบาลให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ และให้ความคุ้มครองอย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น เพื่อลดบรรยากาศความหวาดระแวงและฟื้นฟูการอยู่ร่วมกันระหว่างคนต่างชาติพันธุ์ให้อยู่กันได้เหมือนเดิม

सानเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 10

วันที่ 14 มกราคม 2556

โรงแรมปาร์ควิวยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคมาตุภูมิ พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติไทยพัฒนา ที่มีทั้ง ส.ส. อดีต ส.ส. อดีต ส.ว. อดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส และสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส นายก อบต. และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

ประเด็นทั่วไป

ประเด็นที่สำคัญคือความไว้วางใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของรัฐ และการลดอคติต่อกัน สิ่งที่ประชาชนคาดหวังคือความปลอดภัยและความเป็นธรรม อีกทั้งยังคาดหวังให้รัฐเปิดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถต่อสู้เรียกร้องในเรื่องสิทธิและเสรีภาพได้โดยสันติวิธี

ประเด็นความปลอดภัยของครู

1) การดูแลรักษาความปลอดภัยของครู จะสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อคุณภาพการศึกษาของลูกหลานในพื้นที่ เหตุร้ายที่เกิดขึ้นกับครูนั้น มีผลกระทบไม่แต่เฉพาะครูเท่านั้น หากยังกระทบจิตใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง และยังกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลด้วย อย่างไรก็ตาม ควรมีการจำแนกให้ชัดเจนด้วยว่า กรณีที่ครูถูกทำร้ายกรณีใดเป็นเรื่องของเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือเป็นกรณีส่วนตัว และกรณีอื่นๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่ในทุกกรณี โดยไม่ตัดประเด็นใดออกไป หรือรีบปิดสำนวน

2) ชุมชนเป็นเกราะที่จะดูแลความปลอดภัยให้แก่ครูได้เป็นอย่างดี ที่ประชุมขอสนับสนุนมติของสภาที่ปรึกษา ศอ.บต. เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2555 ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะในเรื่องที่จะประสานความร่วมมือสามฝ่าย คือฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร โดยที่ฝ่ายพลเรือน เช่นนายอำเภอ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนรักษาความปลอดภัย เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดชุมชนและรู้จักพื้นที่ ส่วนฝ่ายตำรวจและทหารมีหน้าที่สำคัญเป็นกำลังสนับสนุน

3) ผู้ที่จะทำร้ายครูมักกระทำในช่วงเวลาเปลอ หรือเมื่อเกิดช่องว่างในการรักษาความปลอดภัย ดังนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเข้มงวดกวดขันอยู่ตลอดเวลา

4) ควรให้คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ของเขตการศึกษามีอำนาจหน้าที่เต็มที่ในการบริหารงานบุคคล

5) ในส่วนของมาตรการระยะยาว ควรให้มีการบรรจุคนในพื้นที่ผู้มีคุณวุฒิ

ทางการศึกษาให้ทำหน้าที่ครู โดยพื้นที่หมายถึงตำบลหรืออำเภอหรือจังหวัดที่เป็น
ภูมิลำเนาของผู้ที่จะได้รับการบรรจุ เพื่อจะให้ได้บุคลากรที่รู้จักพื้นที่ รักพื้นที่ และ
เป็นที่รักของชุมชน

ประเด็นการเจรจาสันติภาพ

1) ที่ประชุมขอเน้นประเด็นที่เคยเสนอมาก่อนหน้านี้โดยตลอดคือ ขอให้
คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพ
ประกอบด้วยหลายฝ่ายที่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่และกระบวนการสันติภาพ
(ในทำนองเดียวกับคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ หรือ กอส.)
คณะกรรมการฯ พึ่งทำงานอย่างจริงจังและเจียวๆ เหมือนกรณีกระบวนการสันติภาพ
ของอาเจาะห์ หรือมินดาเนาที่ได้ประสบผลสำเร็จ และพึ่งทำงานได้อย่างต่อเนื่อง
แม้อาจมีการเปลี่ยนรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสันติภาพ

2) ฝ่ายรัฐและฝ่ายขบวนการควรทำความเข้าใจกันในเรื่องต้นที่จะหาประเทศ
หรือองค์กรที่มีความเป็นกลาง มีทักษะการเป็นคนกลาง และได้รับความไว้วางใจ
จากทั้งสองฝ่าย มาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจา ในขั้นตอนของการเจรจา
หาข้อตกลงร่วมกัน

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 11

วันที่ 10 มีนาคม 2556

โรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดนราธิวาส

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรค
ความหวังใหม่ และนักรการเมืองไม่สังกัดพรรค ตลอดจนสมาชิกสภาจังหวัดนราธิวาส
และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ
วิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) สืบเนื่องจากการลงนามในเอกสารความเห็นพ้องทั่วไปในเรื่องกระบวนการ
สานเสวนา สันติภาพ (General Consensus on Peace Dialogue Process)
ระหว่างเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และตัวแทน BRN Coordinate ในวันที่
28 กุมภาพันธ์ 2556 นั้น จากการสอบถามความเห็นและความรู้สึกของคนในพื้นที่
พบว่า ความสงบและความยุติธรรมเป็นสิ่งที่คนในพื้นที่มุ่งหวังจะเกิดขึ้น และเห็น
ว่าไม่มีทางเลือกอื่นใดที่จะยุติความรุนแรงได้ดีกว่าการพูดคุยและการเจรจา

2) ที่ประชุมมีความเห็นว่าการพูดคุยหรือการสานเสวนาครั้งนี้ น่าจะนำไปสู่การ
เจรจาสันติภาพที่รวมทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงและการพัฒนาพื้นที่
จังหวัดชายแดนใต้โดยความร่วมมือกันต่อไป ในขณะที่เดียวกันที่ประชุมเข้าใจว่าการ
สานเสวนาก็ดี การเจรจาในอนาคตก็ดี เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา และแม้ว่าจะได้
ข้อตกลงร่วมกันแล้ว ก็ยังจะต้องใช้เวลาอีกนานกว่าการปฏิบัติตามข้อตกลงจะบรรลุ
ผลอย่างเต็มที่ ทุกฝ่ายจึงควรอดทนและไม่คาดหวังจนเกินไปว่ากระบวนการสันติภาพ
จะเกิดผลในเวลาอันรวดเร็ว

3) ในขณะที่ร็อกการคลี่คลายปัญหาผ่านการพูดคุยและการเจรจากันนั้น รัฐควรดำเนินการเพื่อลดเงื่อนไขความรุนแรง อาทิ

3.1 รัฐบาลควรยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินในบางอำเภอที่มีความรุนแรงต่ำเช่น เบตง กาบัง ธารโต กะพ้อ ไม้แก่น สุคีริน แวงสุโงโลก และตากใบ เป็นต้น โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในแทน

3.2 รัฐควรลดการใช้กองกำลังและการใช้อาวุธในพื้นที่ลง และใช้กองกำลังที่เป็นคนในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งหมายถึงกองทัพภาคที่ 4 และกองพลที่ 15 ในขณะเดียวกัน ก็มอบหมายให้ตำรวจและฝ่ายพลเรือนผู้มีความชำนาญที่ เข้ามารับผิดชอบความมั่นคงปลอดภัยให้มากขึ้น จนเข้าสู่ภาวะปกติตามลำดับ

3.3 รัฐควรดำเนินงานตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ของสภาความมั่นคงแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในข้อที่ระบุว่า “ไม่มองกลุ่มผู้เห็นต่างเป็นศัตรู และมุ่งปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มที่เลือกใช้ความรุนแรงมาเลือกใช้ การต่อสู้ด้วยแนวทางสันติ แทนที่การมุ่งปรับความคิดความเชื่อในเชิงอุดมการณ์อย่างเดียว”

4) เนื้อหาและผู้ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการสันติภาพในส่วนของรัฐ อย่างน้อยน่าจะประกอบด้วย

4.1 นอกจากเนื้อหาเรื่องในการลดความรุนแรงและการรักษาความยุติธรรมแล้ว ควรมีการพูดคุยในเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

4.2 ควรพูดคุยในเรื่องการอำนวยความสะดวกและการพัฒนาพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย

4.3 นอกจากฝ่ายความมั่นคงแล้ว คณะบุคคลที่จะเข้าร่วมการพูดคุยควรประกอบด้วยฝ่ายการเมือง และฝ่ายเศรษฐกิจและสังคมด้วย โดยเฉพาะคนในพื้นที่น่าจะมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

5) ตัวอย่างการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ

5.1 รองนายกรัฐมนตรีผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบศูนย์ปฏิบัติการคณะกรรมการ ขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปก. กปต.) น่าจะเชิญนักการเมืองหลายฝ่ายเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาในเรื่องนี้

5.2 เพื่อความเข้าใจสอดคล้องกัน องค์กรของรัฐฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง น่าที่จะมีการประสานพูดคุยกันเอง ตลอดกระบวนการสันติภาพ

5.3 ควรมีการทำความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการสันติภาพ เพื่อให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันของคนในประเทศที่จะสนับสนุนกระบวนการนี้

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 12

วันที่ 27 พฤษภาคม 2556

โรงแรมปาร์ควิว จังหวัดยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคมาตุภูมิ พรรคความหวังใหม่ พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย พรรคดำรงไทย พรรคชาติไทย พรรคภูมิใจไทย และนักการเมืองไม่สังกัดพรรค และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอ

1) ที่ประชุมสนับสนุนการสานเสวนา/พูดคุยสันติภาพในมาเลเซีย นอกจากนี้ การสานเสวนาสันติภาพควรรวมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย รวมตลอดถึงฝ่ายค้านในทั้งสองประเทศ และกลุ่มที่คัดค้านและสนับสนุนรัฐในพื้นที่ด้วย อย่างไรก็ตาม

กีด การสานเสวนาสันติภาพเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่จะต้องพัฒนาไปสู่ขั้นตอนการเจรจาสันติภาพต่อไป

2) ในขั้นตอนการเจรจาสันติภาพต่อไปนั้น ที่ประชุมขอยืนยันข้อเสนอเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2556 ของที่ประชุม ความว่า “ฝ่ายรัฐและผ่านขบวนการควรทำความเข้าใจกันในเรื่องที่ประเทศหรือองค์กร ที่มีความเป็นกลาง มีทักษะการเป็นคนกลาง และได้รับความไว้วางใจจากทั้งสองฝ่าย มาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจา” ปัจจุบันรัฐบาลมาเลเซียทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสานเสวนา/พูดคุยสันติภาพ ในขั้นตอนการเจรจา ทั้งรัฐบาลและบี อาร์ เอ็น พึงพิจารณาข้อเสนอของบี อาร์ เอ็น ที่จะให้รัฐบาลมาเลเซียทำหน้าที่เป็นคนกลาง ทั้งนี้ อาจใช้คุณลักษณะความเป็นคนกลาง ซึ่งที่ประชุมเสนอไว้ข้างต้นประกอบด้วย

3) ความไม่เป็นธรรมเป็นต้นเหตุหนึ่งของความขัดแย้ง ความเป็นธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง โดยขณะนี้ประเทศไทยกำลังโยกหาความเป็นธรรมอยู่ในเรื่องนี้ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ข้อ 2 (3) ความว่า “เร่งรัดการคลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัยของประชาชน และต่างประเทศให้กระจ่างชัด โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริง มีการเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ และนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว เพื่อขจัดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิดปลดเงื่อนไขของความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม” ดังนั้น รัฐพึงดำเนินการตามนโยบายนี้เห็นเกิดผลโดยเร่งด่วนด้วย

4) ที่ประชุมขอสนับสนุนการดำเนินการของ คอ.บต. ในส่วนที่เป็นความพยายามเข้าถึงและรับฟังเสียงของประชาชนทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและลดความหวาดระแวงในพื้นที่

5) การสานเสวนา/พูดคุยสันติภาพเป็นเรื่องละเอียดอ่อน สังคมไทยโดยรวมตลอดจนสังคมในพื้นที่ควรได้รับข่าวสารข้อมูลอย่างรอบด้าน ในการนี้ควรมีพื้นที่การแสดงออก โดยผ่านสื่อสารมวลชนและการจัดเวที ทั้งในพื้นที่และในส่วนกลาง โดยเฉพาะเวทีสำหรับชาวมุสลิมและชาวพุทธในพื้นที่ ได้นำเสนอปัญหา ข้อคิดเห็น

และข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 6 ของนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557 ความว่า “ให้สังคมไทยเกิดการรับรู้มีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้”

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 13

วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม 2556

โรงแรมปาร์ควิว จังหวัดปัตตานี

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคมาตุภูมิ พรรคความหวังใหม่ พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย พรรคดำรงไทยพรรคชาติไทย พรรคภูมิใจไทย และนักรการเมืองไม่สังกัดพรรค และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอแนะจากการสานเสวนาได้ดังนี้

1) ที่ประชุมมีความยินดีและขอสนับสนุนการลดความรุนแรงในช่วงเดือนรอมฎอนอันศักดิ์สิทธิ์เป็นเวลา 40 วัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นจริงได้ และจะส่งผลดีต่อการพูดคุยสันติภาพต่อไป

2) อย่างไรก็ตามก็อาจมีบางฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยและก่อเหตุรุนแรงในช่วงเวลาดังกล่าวได้ จึงขอเสนอให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ทำหน้าที่อย่างเป็นอิสระและเป็นกลางเพื่อให้เป็นไปตามคำแถลงความเข้าใจร่วมกันเรื่องความริเริ่ม สันติภาพในเดือนรอมฎอน 2013 ของตัวแทนรัฐบาลมาเลเซียลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2013 โดยมีองค์ประกอบเช่น

- ตัวแทนภาครัฐ ได้แก่ ตัวแทน ศอ.บต. ตัวแทน กอ.รมน.ภาค 4 ตัวแทน ศชต. ฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

- ตัวแทนภาคประชาสังคม ได้แก่ ตัวแทนจุฬาราชมนตรีตัวแทนคณะกรรมการอิสลามประจำ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดละหนึ่งคน ตัวแทนฝ่ายวิชาการ ตัวแทนสภาพทนายความ ตัวแทนสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ประชาชนไว้วางใจ เป็นต้น

3) เสนอให้สร้างบรรยากาศที่ดีและเอื้อต่อการพูดคุยสันติภาพดังนี้

- ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของจุฬาราชมนตรี พ.ศ. 2556 ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติของส่วนราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเดือนรอมฎอนซึ่งขอยกตัวอย่างเช่น การสนับสนุนอาหารในการละศีลอดแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนอย่างทั่วถึง การผ่อนปรนเวลาปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มุสลิม ให้ปฏิบัติงานระหว่าง 08.30- 15.00 น. เพื่อให้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างมีคุณค่า ในกรณีนี้ ขอเสนอให้ ศอ.บต. กวดขัน และหากจำเป็นก็ลงโทษผู้ที่ไม่ถือปฏิบัติด้วย

- ดำเนินการให้มีกรอภัยโทษแก่นักโทษคดีความมั่นคงในกรณีที่จะช่วยเสริมสร้างความผ่อนปรนซึ่งกันและกัน

- พยายามลดความรุนแรงที่แฝงอยู่ในโครงสร้าง เช่นการให้ความยุติธรรมในคดีความมั่นคงอย่างสม่ำเสมอ การเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษา เป็นต้น

4) ในเรื่องของกระจายอำนาจที่ประชุมมีความเห็นว่าควรรีเริ่มในส่วนที่อาจปฏิบัติให้เห็นผลในเบื้องต้นก่อนเช่น การโอนย้ายอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดไปให้นายก อบจ. ในส่วนของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ การแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ของ ศอ.บต. ในส่วนของบทนิยาม โดยให้ ศอ.บต. มีเขตอำนาจตรงกับเขตพื้นที่ที่มีความขัดแย้งรุนแรงจากการครอบคลุม 5 จังหวัดเป็น 3 จังหวัดกับ 4 อำเภอของสงขลา

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 14

วันจันทร์ ที่ 9 กันยายน 2556

โรงแรมตันหยง จังหวัดนราธิวาส

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคมาตุภูมิ พรรคความหวังใหม่ พรรคแทนคุณแผ่นดิน พรรคดำรงไทย พรรคภูมิใจไทย และนักรการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาและเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติ วิถี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอแนะจากการเสวนาได้ดังนี้

ตามที่เลขาธิการ สมช. ได้แถลงว่า ปีอาร์เอ็นได้ส่งเอกสารความยาว 30 หน้า ที่อธิบายข้อเรียกร้อง 5 ข้อว่าอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และจะมีการพูดคุยรอบใหม่ในเดือนตุลาคมที่คาดว่าจะมีกลุ่มซีไอพีพี และพูโลเข้าร่วมนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าเป็นความคืบหน้าของการพูดคุยที่น่าจะดำเนินต่อไปได้ ในบรรยากาศที่ดีเพราะมีการเริ่มพูดคุยกันในประเด็นที่เป็นเนื้อหามากขึ้นและ เป็นการขยายการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นด้วย ในส่วนของเนื้อหาและกระบวนการพูดคุยนั้นที่ประชุมมีความเห็นดังนี้

1) ควรเปิดพื้นที่การพูดคุยทางการเมืองสำหรับผู้เห็นต่างทั้งที่สนับสนุนฝ่ายรัฐ และฝ่ายขบวนการฯ ทั้งในและนอกพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อให้การเมืองเป็นวิถีหลักในแก้ไขปัญหา

2) ประเด็นทางการเมืองที่สำคัญคือการกระจายอำนาจซึ่งสำนักปฏิรูปได้เสนอเอกสาร “ทางเลือกกลางไฟใต้: เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไร” สรุปได้เป็น 6 ทางเลือกคือ (ก) การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ ศอ.บต. (ข) การตั้งทบวงบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค) สามนคร 1 (ง) สามนคร 2 (จ) มหานคร 1 และ (ช) มหานคร 2 นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า

2.1) ทางเลือก (ก) และ (ข) เป็นการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งควรเริ่มจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ ศอ.บต. ก่อน โดยอาจพิจารณาการจัดตั้งเป็นทบวงหรือไม่อย่างไรในลำดับต่อไป

2.2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ ศอ.บต. อาจทำได้โดยแก้ไขเพียงระเบียบปฏิบัติเช่น การมอบอำนาจหน้าที่ให้เลขาธิการ ศอ.บต.ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในส่วนของการกำกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาคทั้ง หมดยกเว้นส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคงและศาล การปรับปรุงบริหารงานภายใน ศอ.บต.ให้เกิดความกระตือรือร้น และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.3) ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ของ ศอ.บต. มาตรา 3 ในส่วนของนิยาม “จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ความขัดแย้งรุนแรง โดยมีนิยามใหม่ให้หมายความว่าจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ

อำเภอจะนะ อำเภอเทพาอำเภอนาทวีอำเภอสะบ้าย้อย ของจังหวัดสงขลา และควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 14 ในเรื่องที่มาของเลขาธิการโดยให้เลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนที่ผ่านการเสนอชื่อและการสรรหาส่วนรองเลขาธิการอาจเป็นข้าราชการพลเรือนหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้มาซึ่งเลขาธิการและรองเลขาธิการ

2.4) รูปแบบมทนคร 1 และ 2 นั้นอาจต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 78 ที่บัญญัติว่าจังหวัดที่มีความพร้อมสามารถจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเต็มจังหวัดได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดไม่ใช่ในกลุ่มจังหวัด จึงควรรอกการพิจารณาในเรื่องนี้ไว้ก่อน

2.5) ระหว่างรูปแบบสามนคร 1 ที่ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าฯโดยคง อบต. และเทศบาลไว้ นั่นน่าจะมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบสามนคร 2 ที่ให้ยกเลิก อบต. และ เทศบาล ทางเลือกที่คล้ายสามนคร 1 คือการมีแผนพัฒนาที่เดินทางเพื่อไอนย้ายอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดไปสู่นายก อบ จ. ยกเว้นในเรื่องความมั่นคง การต่างประเทศ การคลัง และการศาล เป็นต้นจนในที่สุด นายก อบจ. ที่มาจากการเลือกตั้ง ก็ทำหน้าที่เหมือนผู้ว่าฯในปัจจุบันนั่นเอง

3) ในเรื่องข้อเรียกร้องของ ปีอาร์เอ็น ที่ให้พิจารณาปล่อยนักโทษคดีความมั่นคงนั้นทราบว่าการราชาก็กำลังพิจารณา ดำเนินการอยู่ในส่วนที่ไม่ขัดกับกฎหมายและระเบียบที่มีอยู่แต่หากเรื่องนี้ไป ติดขัดอยู่ที่หน่วยงานใดก็ขอให้หน่วยงานนั้นดำเนินการเป็นเรื่องที่รีบด่วน เพราะมีความสำคัญต่อสร้างใจไว้วางใจในกระบวนการสันติภาพ

4) ขอให้ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพเปิดเผยข่าวสารข้อมูลในส่วนที่ผู้พิพดคุยอย่างเป็นทางการเห็นพ้องว่าควรเปิดเผยได้ภายใต้หลักการที่ว่าข้อเสนอต่าง ๆ ยังเป็นเพียงชั่วคราวและปรับเปลี่ยนได้โดยผู้เสนอเองเพราะ “ยังไม่ถือว่าอะไรเป็นข้อตกลงตราบดีที่ยังไม่ตกลงกันทุกอย่างหมด” การเปิดเผยข้อมูลและการเชิญชวนให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นจะช่วยให้ข้อตกลงที่จะลงนามกันและได้รับสัตยาบันต่อไปนั้นมีโอกาสที่จะนำไปใช้และมีความยั่งยืนมากขึ้นนั่นเอง

นักการเมืองกับสันติชายแดนใต้
งามศุภร์ รัตนเสถียร

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 15

วันจันทร์ ที่ 21 ตุลาคม 2556

โรงแรมปาร์ควิว จังหวัดยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย พรรคมาตุภูมิ พรรคความหวังใหม่ พรรคดำรงไทย และนักการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอแนะจากการสานเสวนา โดยแบ่งออกเป็นสามประเด็นดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง เรื่องกระบวนการของการพูดคุยสันติภาพ

- ตามข้อเสนอของปีอาร์เอ็น ที่มีตัวแทนของฟูโล บีไอพีพี รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และเยาวชน ร่วมในคณะผู้พูดคุยฝ่ายปีอาร์เอ็นนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าเป็นพัฒนาการที่ดี เพียงแต่เสียดายที่ยังไม่มีตัวแทนฝ่ายสตรีซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบและมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง อนึ่ง ฝ่ายฟูโล บีไอพีพี ยังอาจฝ่ายที่แยกย่อยอีก และอาจมีฝ่ายเคลื่อนไหวอื่นๆ อีกที่น่าจะมีส่วนร่วมในการพูดคุย โดยหวังว่าผลที่ได้จากการพูดคุยจะไม่มีฝ่ายใดที่มาปฏิเสธในภายหลัง

- การที่ปีอาร์เอ็นได้เสนอการปรับองค์คณะที่จะเข้าร่วมการพูดคุยของฝ่ายตนแล้วนั้น ฝ่ายรัฐบาลก็น่าจะพิจารณาองค์คณะผู้พูดคุย ให้สอดคล้องและมีการครอบคลุมที่หลากหลายเช่นกัน เช่นมีผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนเยาวชนและสตรี เป็นต้น อนึ่ง ควรพิจารณาเชิญตัวแทนฝ่ายการเมืองพรรคต่างๆ ในพื้นที่ จชต. เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาในการพูดคุยด้วย

- ฝ่ายรัฐบาลควรดำเนินการให้มีความเป็นเอกภาพและแนวทางการพูดคุยที่ชัดเจนขึ้น และควรปรึกษารือกับภาคประชาชนในพื้นที่ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่เพิ่มมากขึ้น

- รัฐบาลควรจัดหรือสนับสนุนให้มีการพูดคุยสันติภาพในหลายระดับ เช่นระดับที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ เช่นระดับชุมชนด้วย

ประเด็นที่สอง เรื่องการลดเงื่อนไขความขัดแย้งและการเสริมสร้างบรรยากาศการพูดคุย

- รัฐบาลควรเร่งพิจารณายกเลิกการประกาศใช้ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยประกาศใช้ พ.ร.บ. ความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2551 มาแทนที่ เช่นในพื้นที่ อำเภอกาบัง อำเภอบेतง อำเภอสุคีริน ที่มีความรุนแรงในระดับต่ำ

- สืบเนื่องจากกรณีที่ ศอ.บต.ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมสันติภาพ ในช่วงเดือนธันวาคม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2556 (ฮ.ศ. 1434) เพื่อตรวจสอบความรุนแรงสาเหตุที่มาของเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่ในช่วงธันวาคม ที่ผ่านมานั้น ที่ประชุมขอเสนอให้ ศอ.บต. พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีองค์ประกอบที่หลากหลายเหมือนเดิมเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบต่อไป

- รัฐบาลควรมอบหมายและกำชับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งตำรวจ ให้ทำหน้าที่ป้องปรามและปราบปรามยาเสพติดและการค้ำน้ำมันเถื่อน รวมทั้งคาดโทษต่อผู้ละเลยต่อหน้าที่ด้วย

ประเด็นที่สาม เรื่องเนื้อหาของการพูดคุย

- ในเรื่องข้อเรียกร้อง 5 ข้อของปี อาร์ เอ็นนั้น รัฐบาลควรมีคำตอบเป็นลายลักษณ์อักษรในระดับใดระดับหนึ่งเพื่อให้การพูดคุยดำเนินต่อไปได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากแต่ละประเด็นอาจมีความละเอียดอ่อน ดังนั้น คำตอบเบื้องต้นอาจเป็นการตอบรับที่จะนำข้อเรียกร้องมาเป็นประเด็นในการพูดคุย กันในรายละเอียดเพื่อหาข้อตกลงต่อไปตามลำดับ

- ในเรื่องข้อเรียกร้องให้เคารพและฟื้นฟูอัตลักษณ์มลายูในพื้นที่อย่างจริงจังนั้น ที่ประชุมขอเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาภาษามลายูให้มีมาตรฐาน และให้มีการเรียนการสอนภาษามลายู ทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน จนมีการใช้ภาษามลายูมาตรฐานได้อย่างคล่องแคล่วและแพร่หลาย

- ที่ประชุมเห็นว่า การพัฒนาให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตปกครองท้องถิ่นเต็มพื้นที่จังหวัด ตามมาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญนั้น น่าจะได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคนในพื้นที่ รัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้หลายฝ่าย รวมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายประชาสังคม ฝ่ายผู้นำท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการจัดเวทีรับฟัง/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 16

วันจันทร์ ที่ 16 ธันวาคม 2556

โรงแรมปาร์ควิว จังหวัดปัตตานี

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคภราดรภาพ พรรค
มาตุภูมิ พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน และนักรการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกสภา
จังหวัด นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และ
เจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปข้อเสนอแนะจากการสานเสวนา โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. ที่ประชุมขอสนับสนุนกระบวนการสันติภาพให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง
แต่มีความกังวลว่า ในช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองมีความไม่แน่นอนและมีการ
ยุบสภาผู้แทนราษฎรอยู่นี้ กระบวนการสันติภาพอาจหยุดชะงักลง ทั้งๆ ที่เข้าใจว่า
ฝ่ายป็อาร์เอ็นและฝ่ายที่ร่วมขบวนการฯ มีความพร้อม โดยได้ยื่นข้อเสนอ 5 ข้อ ซึ่ง
ฝ่ายรัฐบาลได้ตอบรับไว้เป็นหัวข้อการพูดคุยแล้ว พร้อมทั้งได้มีข้อเสนอ 2 ข้อต่อ
ฝ่ายขบวนการฯ คือ การลดความรุนแรงและการร่วมกันพัฒนา ดังนั้น หากเรื่องใด
เป็นเรื่องที่ฝ่ายข้าราชการประจำสามารถดำเนินการได้ เพราะสอดคล้องกับข้อเสนอ
ของทั้งสองฝ่ายและไม่ขัดกับกฎระเบียบที่มีอยู่ ก็น่าจะดำเนินการให้มีความคืบหน้า
ได้ กล่าวโดยเฉพาะคือ ในเรื่องความรุนแรงนั้น ฝ่ายป็อาร์เอ็นได้มีข้อเสนอที่ชัดเจน
ว่าถ้ามีการปล่อยผู้ถูกคุมขัง/นักโทษข้อหาการเมือง 10 คนและการยกเลิกหมายจับ
10 หมายในหนึ่งเดือน ป็อาร์เอ็นจะยุติการปฏิบัติการเป็นรายอำเภอ ซึ่งถ้ามีระเบียบ
ข้อบังคับ และกฎหมายรองรับ ก็ควรรีบดำเนินการเพื่อลดการสูญเสียชีวิตลง

2. ขอให้รัฐบาลยอมรับกระบวนการพูดคุยที่ไม่เป็นทางการ หรือที่เรียกว่า track 2 โดยให้หลักประกันแก่คนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนักการเมือง ฝ่ายประชาสังคม ฝ่ายสื่อมวลชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ กับฝ่ายขบวนการฯได้อย่างปลอดภัย และไม่มีการแทรกแซงจากการหาข่าวของ ฝ่ายข่าวความมั่นคง

3. ที่ประชุมขอเสนออีกครั้งหนึ่งให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อศึกษา และพัฒนากระบวนการสันติภาพ ที่คล้ายคลึงกับคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ซึ่งมีคุณอนันท์ ปันยารชุนเป็นประธาน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้กระบวนการสันติภาพมีข้อมูลทางวิชาการ เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะจากคนในพื้นที่ และมีการประสานงานได้อย่างกว้างขวางกับทุกฝ่าย รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่การพูดคุย/เจรจาสันติภาพที่เป็นทางการด้วย โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เพื่อความรอบคอบ รัฐบาลอาจปรึกษากับ กกต. ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 181

4. ในโอกาสที่จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ขอเสนอให้พรรคการเมืองกำหนดนโยบายการแก้ไขความขัดแย้งใน จชต. ไว้ในการหาเสียงด้วย โดยเฉพาะนโยบายเกี่ยวกับการพูดคุย/เจรจาสันติภาพด้วย

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 17

วันจันทร์ ที่ 24 กุมภาพันธ์ 2557

โรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดนราธิวาส

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคดำรงไทย พรรค
ภูมิใจไทย พรรคประชาชาติปัตย์ และนักรการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกสภาจังหวัด
นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่
จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรง

ที่ประชุมได้พิจารณาสถิติของการเสียชีวิตในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่ผ่านมา ปรากฏว่าในช่วง 8 ปีแรกของความรุนแรง (พ.ศ. 2547-54) มีผู้เสียชีวิต
เฉลี่ยประมาณปีละ 550 คน หรือวันละ 1.5 คน ในปี พ.ศ. 2555 จำนวนผู้เสียชีวิต
ได้ลดลงเหลือ 283 คน หรือเฉลี่ยประมาณวันละ 0.8 คน ในปีต้นปี พ.ศ. 2556
มีการเริ่มกระบวนการพูดคุยกัน ทำให้มีการลดความรุนแรงโดยเฉพาะในช่วงเดือน
ธันวาคม อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเลื่อนการพูดคุยออกไปอย่างไม่กำหนด พร้อมกับ
มีเหตุการณ์การชุมนุมในกรุงเทพฯ การยุบสภาผู้แทนราษฎร ในตอนท้ายปี ทำให้
ความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือมีผู้เสียชีวิตที่สันนิษฐานว่ามาจากเหตุการณ์
ทางการเมืองในปี พ.ศ. 2556 จำนวนประมาณ 318 คน หรือโดยเฉลี่ย 0.88 คนต่อวัน
สถิติในตอนปลายปีที่แล้วและต้นปีนี้บ่งชี้ว่าผู้เสียชีวิตเข้าใกล้จำนวนในแปดปีแรกคือ
เฉลี่ยวันละ 1.5 คนแล้ว ดังจะเห็นได้ว่า ในเดือนพฤศจิกายน 2556, ธันวาคม 2556
และมกราคม 2557 มีผู้เสียชีวิตจำนวน 38, 46 และ 45 คนตามลำดับ

หากพิจารณาเหตุการณ์ร้ายแรงและสะเทือนขวัญที่เกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2557 พอลำดับบางเหตุการณ์พร้อมทั้งสันนิษฐานสาเหตุได้ดังนี้

- กรณีการฆ่าเด็ก 3 ศพ ที่บ้านปาลูกาแปเราะ อ. บาเจาะ
- การยิงพระบิณฑบาต ที่ อ. แม่ลาน (อาจเป็นการเอาคืน)
- กรณียิงแล้วเผา ที่ อ. ยะหริ่ง (อาจเป็นการเอาคืน)
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้านแกแม อ. ระแงะ จับผู้ต้องหาเป็นนาวิกโยธินได้ 1 คน ออกหมายจับ อ.ส. 1 คน และควบคุมทหารพรานตาม พ.ร. ก. ฉุกเฉิน 1 คน โดยมีหลักฐานผู้ถือกรรมสิทธิ์รถที่ก่อเหตุ และพบฝ้ายนต์ 1 ฝืน (อาจเพราะผลประโยชน์ขัดแย้ง)

- กรณีแทงคุณอารง ประธานสภา อ.บ.ต. (น้องผู้สมัคร ส.ส. เพื่อไทย) 7 บาดแผลจนเสียชีวิตอย่างทารุณที่บ้านลาโละ อ.รีอเสาะ โดยมีนายทหารมาพบรถของผู้ตายที่บ้านจำทหาร และพบเอกสารที่เป็นการเตรียมการ หลังจากนั้น พบกระเป๋าสตางค์ของผู้ตายที่นำไปเผาแต่ไม่หมดยังเหลือรูปถ่ายผู้ตายเป็นหลักฐาน จึงจับจำทหาร 2 คน และทหารเสนารักษ์ 1 คน ต่อมาจับรถที่ขนย้ายศพได้ที่สงขลา (อาจเป็นความขัดแย้งที่มีผู้มาจ้างให้เจ้าหน้าที่ลงมือกระทำการ)

- กรณีการยิงชาวสวนยางที่ อ. รามัน เสียชีวิต 1 คน
- กรณียิงทหารพรานที่ ต.ต้นมะขาม อ.ยะรัง เสียชีวิต 3 คน (อาจเป็นเรื่องยาเสพติด)

สรุปข้อเสนอนะจากการสานเสวนา

ความรุนแรง

1) ความรุนแรงที่ผ่านมาไม่ได้เกิดจากการกระทำของขบวนการฝ่ายเดียวที่นำวิกฤตคือการแก้แค้นเอาคืน และก็มีกรกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐด้วยหลายสาเหตุ รวมทั้งมีความขัดแย้งส่วนตัว ด้านผลประโยชน์และด้านอื่นๆ

2) กรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ต้องหา โดยเฉพาะกรณี

การแห่งประธาน อ.บ.ต. เสียชีวิตซึ่งมีหลักฐานแน่นหนานั้น รัฐจะต้องเร่งดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง รอบคอบและมีประสิทธิภาพ

3) รัฐควรมีมาตรการป้องกันและปราบปรามการก่อเหตุรุนแรงโดยพลการของเจ้าหน้าที่ และแจ้งให้สาธารณชนทราบ เพื่อแสดงว่ารัฐมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะให้ปลอดภัยจากภัยอันเกิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง

ความรุนแรงกับการหยุดยั้งสันติภาพ

4) การหยุดยั้งสันติภาพควรดำเนินต่อไป เพื่อให้เกิดความสงบในที่สุด โดยได้พิสูจน์แล้วว่า การมีเวทีพูดคุยกันอาจช่วยลดความรุนแรงได้ เช่น อาจมีการตกลงในเรื่องการลดความรุนแรงในบางช่วงเวลา หรือบางพื้นที่

5) ประชาชนในพื้นที่ควรพิจารณาและริเริ่มให้เกิดความปลอดภัย การดูแลกันเองเพิ่มขึ้น และการเร่งรัดกระบวนการสันติภาพ และความยุติธรรม

ความรุนแรงกับเหตุการณ์บ้านเมืองในส่วนกลาง

6) ที่ประชุมพบว่าการมีรัฐบาลรักษาการที่ดี การชุมนุมที่ปิดล้อมสถานที่ราชการที่ตึ้นนั้น ทำให้รัฐบาลอ่อนแอ ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถดูแลความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นรัฐบาลรักษาการ แต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ในกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เช่นความปลอดภัยของประชาชน และในเรื่องการหยุดยั้งสันติภาพใน จชต.

7) จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าประชาชนในพื้นที่จะเรียกร้องให้มาตรฐานการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ตาม พ.ร.ก. ฉุกเฉิน จะไม่เป็นสองมาตรฐาน ระหว่าง จชต. กับเหตุการณ์ที่กรุงเทพฯ จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าประชาชนในพื้นที่เริ่มออกสู่ท้องถนน หรือปิดล้อมสถานที่ราชการ เห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาทางการเมืองส่วนกลางจะเป็นผลดีต่อทุกภาคส่วนของประเทศ

นักการเมืองกับสันติชายแดนใต้
งามศุภร์ รัตนเสถียร

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 18

วันจันทร์ ที่ 7 เมษายน 2557

ร้านอาหารยัสมีน จังหวัดยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคดำรงไทย พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคความหวังใหม่ และนักการเมืองไม่สังกัดพรรค สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นในการนำเสนอ

1) สืบเนื่องจากเหตุระเบิดในวันที่ 6-7 เมษายน 2557 จำนวน 8 ครั้ง ที่จังหวัดยะลา มีผู้เสียชีวิต 1 คน มีผู้บาดเจ็บ 24 คน และมีทรัพย์สินเสียหายจำนวนมากนั้น ที่ประชุมขอแสดงความเสียใจกับญาติพี่น้องของผู้สูญเสีย และขอประณามการใช้ความรุนแรงในครั้งนี้ รวมทั้งความรุนแรงที่กระทำต่อเหยื่อผู้ไม่เกี่ยวข้องกับ

การต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยเฉพาะเด็กและผู้หญิง

2) ในการสานเสวนาครั้งที่ 13 ได้มีข้อเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ทำหน้าที่อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง เพื่อตรวจสอบว่าความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ใครเป็นผู้กระทำโดยมีอะไรเป็นเหตุจูงใจ ที่ประชุมครั้งนี้จึงขอยืนยันข้อเสนอดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยขอเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบฯ มีองค์ประกอบที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องและสามารถปฏิบัติภารกิจจนเกิดผลเป็นจริงและเป็นที่ยอมรับ ทั้งที่เป็นตัวแทนภาครัฐและภาคประชาสังคม ในการนี้ขอให้ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า และ ศอ. บต. ร่วมกันพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว โดยถือเป็นเรื่องสำคัญในการเรียกความมั่นใจและความรู้สึกปลอดภัยให้คืนมาโดยเร็ว อนึ่ง เพื่อเพิ่มความไว้วางใจของประชาชน คณะกรรมการดังกล่าวอาจพิจารณาเชิญตัวแทนองค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญและความน่าเชื่อถือ มาให้การแนะนำในการตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมทั้งเป็นผู้สังเกตการณ์การทำงานของคณะกรรมการฯ ด้วยก็ได้

3) สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ชุดปัจจุบันจะหมดวาระลงในวันที่ 19 เมษายน 2557 เนื่องจากสภาที่ปรึกษาฯ สามารถมีบทบาทสำคัญหลายประการต่อการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเป็นโอกาสที่องค์กรเอกชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพิจารณาเรื่องราวร้องเรียนของประชาชน และการติดตามผลการดำเนินงานของราชการในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ที่ประชุมจึงขอเรียกร้องบุคคลผู้มีจิตสาธารณะ ให้ความสนใจสมัครผ่านองค์กรในพื้นที่อย่างกว้างขวาง เพื่อให้มีการสรรหาสมาชิกของสภาที่ปรึกษาฯ ที่มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ และมีความหลากหลาย

4) ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงมาติดตามและตรวจสอบสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และมีประสิทธิผลในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างจริงจัง ถ้าหากมีผลงานปรากฏต่อสาธารณะ ประชาชนจะเกิดความรู้สึกว่าสามารถมีคณะกรรมการสิทธิฯ เป็นที่พึ่งได้

5) ในปี 2550 ได้มีแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลไทยและเลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ต่อมาในปี 2555 ตัวแทน OIC ได้มาติดตามผลและแสดงความกังวลในประเด็นปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนได้กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่รัฐของไทยเร่งกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม ต่อมาภายหลังการลงนามการพูดคุยสันติภาพระหว่างรัฐบาลไทยและผู้แทนของกลุ่มผู้เห็นต่าง เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ภาพลักษณ์ด้านการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลไทยต่อองค์การ OIC ดีขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากมติการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 40 ระหว่างวันที่ 9 - 11 ธันวาคม 2556 ณ กรุงโกนากรี ประเทศกินี ที่แสดงความยินดีต่อการลงนามการพูดคุยสันติภาพระหว่างผู้แทนรัฐบาลไทยและผู้แทนของกลุ่มผู้เห็นต่าง และขอให้รัฐบาลไทยพยายามอย่างดีที่สุดเพื่อขยายการพูดคุยให้ครอบคลุมทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และได้ข้อยุติในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นธรรมและถาวร ที่ประชุมมีความเห็นว่า OIC เป็นองค์กรสำคัญที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยให้การพูดคุยสันติภาพมีโอกาสความสำเร็จมากขึ้น โดยให้ความมั่นใจแก่ชาวมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศ จึงขอให้รัฐบาลพิจารณาข้อเสนอที่จะให้ OIC เป็นที่ปรึกษาและ/หรือผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุย และด้วยความหวังในชาวพุทธที่ถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ ผู้เกี่ยวข้องกับการพูดคุยอาจพิจารณาเชิญองค์กรทางพุทธศาสนา เช่น องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (The World Fellowship of Buddhists) หรือสมาคมพุทธศาสนาโลก (World Buddhism Association) มามีบทบาททำนองเดียวกับ OIC

6) ที่ประชุมมีความกังวลใจกรณีคตินักธุรกิจชาวซาอุดีอาระเบีย นายมุฮัมมัด อัลรูไวลี (Muhammad Al-Ruwaili) โดยมีความเห็นว่าคดีดังกล่าวอาจจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเรื่องทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความสะดวกในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์และอุมเราะห์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียได้ ที่ประชุมจึงขอเสนอให้ราชการไทยให้ความสำคัญและความยุติธรรมในเรื่องนี้ และขอเรียกร้องให้องค์กรมุสลิมทั้งในพื้นที่และในประเทศร่วมกันแสดงน้ำใจและให้กำลังใจแก่ฝ่ายซาอุดีอาระเบียที่เป็นผู้เสียหาย และใช้ความ

พยายามที่จะดำรงความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศทั้งสองและระหว่างประชาชน
ของทั้งสองประเทศด้วย

งานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักรการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 19

วันพฤหัสบดี ที่ 7 สิงหาคม 2557

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ร่วมงานเสวนา: นักรการเมืองจากพรรคเพื่อไทย พรรคชาติไทยพัฒนา พรรค
ภูมิใจไทย พรรคดำรงไทย อดีตนักรการเมือง เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและ
สันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักรการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ประชุมได้พิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงใน จชต. ในช่วงเดือนรอมฎอน
พบว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นในปี 2555, 2556 และ 2557 ตามลำดับ ดังนี้ เหตุการณ์
ความรุนแรง 66, 69, และ 77 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 32, 23, และ 33 คน และมีผู้
บาดเจ็บ 86, 82, และ 127 คน แสดงว่าในปี 2556 ที่มีการพูดคุยสันติภาพและ

ตกลงกันที่จะลดความรุนแรงนั้น ได้มีผลเป็นการลดจำนวนผู้เสียชีวิตได้บ้าง ส่วนในปี 2557 จำนวนผู้เสียชีวิตได้มีประมาณเท่ากับปี 2555 อีกทั้งมีเหตุการณ์ความรุนแรงที่สะเทือนขวัญ เช่น การระเบิดรถยนต์ (car bomb) ที่ อ.เบตง การที่ยิงนักศึกษาพยาบาลเสียชีวิต 2 คนที่ อ. ยะหา และการระเบิดโรงพยาบาลที่ อ. โคกโพธิ์ นับเป็นการเสียโอกาสที่จะลดระดับการเสียชีวิตในช่วงเวลาของเดือนรอมฎอนของศาสนาอิสลาม

ที่ประชุมมีข้อเสนอที่ขอให้ฝ่ายความมั่นคงพิจารณาในทางปฏิบัติเพื่อลดความตึงเครียดที่ดำรงอยู่ดังนี้

(1) ในโอกาสหน้า ขอให้ทบวงการจัดกิจกรรมบันเทิง เช่นคอนเสิร์ต ในช่วงเดือนรอมฎอน

(2) ขอให้ลดจำนวนจุดตรวจและการกวดขันในการตรวจ โดยทำเท่าที่จำเป็น และอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ขอให้ไม่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของคนในพื้นที่ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยและการลดความรุนแรง ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยตรง เพราะการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและการร่วมกันหาทางออก

ที่ประชุมมีข้อเสนอในเชิงนโยบายดังนี้

(1) ที่ประชุมเห็นด้วยกับข้อเสนอของพลเอกอุดมเดช สีสิบตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ที่จะให้เรื่องความสงบสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวาระแห่งชาติ

(2) ตามคำสั่งของ คสช. ฉบับที่ 96/2557 ที่แบ่งการดำเนินงานแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น 3 ระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เป็นระดับกลางนั้น คณะกรรมการดังกล่าวมิได้สะท้อนบทบาทที่สูงและสำคัญของ สมช. ในฐานะองค์กรนโยบาย อีกทั้งไม่ได้สะท้อนบทบาทที่ควรอยู่ในระดับเดียวกันของ กอ.รมน. ภาค 4 กับ ศอ.บต.

(3) ศอ.บต. ไม่ควรลดบทบาทในพื้นที่ และการประสานงานระหว่าง ศอ.บต. กับ กอ.รมน. ภาค 4 ควรเป็นตามกฎหมายและอยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

ในเรื่องของการพูดคุย/เจรจาสันติภาพนั้น ที่ประชุมขอให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญแก่กระบวนการนี้ และมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ขอสนับสนุนการเอาจริงเอาจังของการพูดคุย/เจรจาที่เป็นทางการ (track 1) และเห็นด้วยกับการตั้งคณะทำงาน 4 ฝ่ายคือ ฝ่ายพูดคุยฯ ฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายการเมือง และฝ่ายสร้างความเชื่อมั่นการยุติความรุนแรง อย่างไรก็ตามฝ่ายรัฐไม่ควรตั้งเงื่อนไขล่วงหน้า เช่น ไม่ให้มีการพูดคุยเรื่องเขตปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถิ่น หรือมีความขัดข้องที่จะใช้คำว่าสันติภาพ

(2) ควรให้ความสำคัญแก่กระบวนการกึ่งทางการ (track 1.5) เช่น การดำเนินการของสถาบันพระปกเกล้า และขอเสนออีกครั้งให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการสันติภาพ

(3) ภาคประชาสังคมพึงมีบทบาทมากขึ้นในกระบวนการสันติภาพ เพื่อการนี้ ภาคประชาสังคมควรตั้งคณะทำงาน 4 ฝ่าย ในทำนองเดียวกับ คปต. เพื่อให้ทำงานคู่ขนานกัน อีกทั้งต้องปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพทางวิชาการและมีเอกภาพทางความคิดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างการยอมรับทั้งจากฝ่ายรัฐและฝ่ายผู้เห็นต่าง และเพื่อแสดงความเอาจริงเอาจัง การมีความรู้และความสามารถ จนเป็นประโยชน์ในการสร้างความเห็นพ้องในเบื้องต้นได้จริง

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 20

วันพุธที่ 22 ตุลาคม 2557

โรงแรมอิมพีเรียล นราธิวาส

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรค
ภูมิใจไทย พรรคดำรงไทย นักการเมืองท้องถิ่น อดีต ส.ว. และ ส.ส. ผู้นำภาค
ประชาสังคม และนักวิชาการ เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และ
เจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ประชุมพบว่า มีเหตุการณ์ความรุนแรงใน จชต. ในช่วงเดือนพฤษภาคม
มิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน 2557 ตามลำดับ ดังนี้ เหตุการณ์ความ
รุนแรง 45, 60, 40, 36 ครั้ง (ข้อมูลจาก กอ.รมน.) และ 56 ครั้ง (ข้อมูลจากศูนย์
เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้) มีผู้เสียชีวิต 21, 34, 26, 15 คน (ข้อมูลจาก กอ.รมน.)
และ 22 คน (ข้อมูลจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้) แสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไป
ความรุนแรงมีแนวโน้มลดลง ในเรื่องนี้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าอาจเป็นเพราะความรุนแรง
อันเนื่องมาแต่เหตุอื่น นอกเหนือจากเหตุทางการเมือง เช่น ยาเสพติด และความขัด
แย้งระหว่างผู้นำในท้องถิ่น ได้ลดลงในช่วงนี้ ที่ประชุมมีข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะ
ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) การลดความรุนแรงต้องพิจารณาหลายมิติ รวมทั้งมิติทางศาสนา ทางการศึกษา (เช่น การศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาด้านธุรกิจและการมีงานทำ) ทางภาษา (เช่น การใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาทำงาน) ทางวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจ (เช่นการได้รับผลประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยที่อยู่ใกล้ จชต. ให้มากขึ้น) เป็นต้น

2) จากการให้สัมภาษณ์ของโฆษก กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้าเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2557 ที่ว่า แม่ทัพภาค 4 ต้องการให้เหตุรุนแรงในปี 2558 ลดลง 50% มีข้อสังเกตจากที่ประชุมว่า เป้าหมายนี้เกรงว่าจะไม่บรรลุผล หากไม่มีมาตรการที่ชัดเจนรองรับ อีกทั้งในแง่มุมมองหนึ่ง เรื่องนี้อาจเป็นการทำให้มีความไม่สงบเพิ่มขึ้นหรือไม่ อีกประการหนึ่ง ควรให้ความสำคัญแก่พื้นที่เสี่ยงต่อความรุนแรง (สีแดง) ที่จะลดความรุนแรงได้มากน้อยเพียงใด ขณะเดียวกันก็มีการประเมินว่าการลดความรุนแรงมีผลต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ หรือไม่ ทั้งนี้ โดยเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่มีความสงบ (สีเขียว) ด้วย

3) ตามที่ฝ่ายความมั่นคงได้เสนอท่วงอย่างแดงโมเดลที่เกิดจากรับฟังปัญหาในพื้นที่ โดยมียุทธศาสตร์ 3 ประการคือ 1) ทำให้พื้นที่ปราศจากอิทธิพลของผู้อุทธรณ์ที่ไม่สงบ 2) เอาชนะจิตใจประชาชน และ 3) มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการของประชาชน และมีมาตรการ 6 ข้อ คือ 1) จัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว และเพิ่มการปฏิบัติในตอนกลางคืนมากขึ้น 2) จัดตั้งศูนย์สื่อสารระดับตำบล 3) รักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง 4) ฝ่ายความมั่นคงคอยเสริมกำลังประชาชนในพื้นที่ล่อแหลม 5) การตรวจค้นต้องไม่เหวี่ยงแห 6) ไม่เกิดเหตุซ้ำรอย

ที่ประชุมมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

(ก) รัฐพยายามดึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาความปลอดภัยมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐน่าจะศึกษาจาก “หนองแรตโมเดล” ที่เกิดจากการริเริ่มของประชาชน ท่วงอย่างแดงโมเดลควรกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่มีความรักและหวงแหนในทรัพย์สิน สาธารณะ และให้เป็นผู้ดำเนินงานหลักในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ของตน

(ข) รัฐไม่ควรมีมาตรการที่ใช้เงินเป็นหลัก เช่น ต้องระมัดระวังในการลงทุนซื้ออุปกรณ์ต่างๆ อาทิ โทรศัพท์วงจรปิด และอุปกรณ์สื่อสารราคาแพง ฯลฯ เพราะที่ผ่านมา การทุ่มเงินงบประมาณ จะเสี่ยงต่อการมีนักล่าผลประโยชน์เข้ามาแทรกแซง และทำให้เกิดผลเสียแก่การดำเนินงาน

(ค) ที่ผ่านมา คอ.บต. เคยสนับสนุนให้มวลชนสร้างเกราะป้องกันตนเอง โดยลดการพึ่งพิงกองกำลังที่อาจมีการปฏิบัติการแบบเหวี่ยงแหได้ ท่วงอย่างแดงโมเดล

ควรเป็นการต่อยอดจากการดำเนินงานดังกล่าว

4) จากการให้สัมภาษณ์ของ โฆษก กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ที่อ้างถึงข้างต้น มีรายงานข่าวจากสถาบันข่าวอิสราว่า “จากจุดนี้ก็เริ่มกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข ซึ่งเมื่อฝ่ายก่อเหตุรุนแรงไม่สามารถคุมพื้นที่ได้ ก่อเหตุร้ายได้ยากขึ้น ก็จะไม่สามารถใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องต่อรองได้เหมือนเก่า การพูดคุยจะประสบผลมากกว่าเดิม” มีการตั้งข้อสังเกตว่า ฝ่ายรัฐในปัจจุบันอาจจะพยายามลดความสำคัญของการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งมีตัวแทนฝ่ายมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเน้นในเรื่องการหาข้อตกลงทางการเมืองร่วมกัน และหันมาให้ความสำคัญแก่การพูดคุยสันติสุข โดยเน้นการพูดคุยกันเองในพื้นที่ และการเชิญชวนผู้นำของขบวนการฯ และผู้มีความรู้ความสามารถที่ไปที่อยู่ในมาเลเซีย ให้กลับคืนสู่เหย้า และอาจมาร่วมในการเจรจา อย่างไรก็ตามที่ประชุมเห็นว่าการพูดคุยทางการเมืองน่าจะเป็นหลักสำคัญของการพูดคุยที่จะนำไปสู่สันติภาพที่ยั่งยืน และควรมีความพยายามมุ่งเป้าหมายของการพูดคุยให้ชัดเจนร่วมกันด้วย

5) ขณะที่การพูดคุยอย่างเป็นทางการ (TRACK1) จะอยู่ในลักษณะที่ชะลอตัวหรือไม่ก็ตาม ก็ควรมีการพูดคุยที่เป็นกึ่งทางการ (TRACK2) เพื่อสร้างความไว้วางใจอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมการสู่การพูดคุยที่เป็นทางการ ส่วนการพูดคุยของผู้นำในพื้นที่ (TRACK3) ก็ควรต้องเพิ่มความเอาใจจริงเอาใจ โดยรัฐให้การสนับสนุนแต่ไม่แทรกแซง ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้าและระยะยาว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั่นเอง

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 21

วันจันทร์ที่ 15 ธันวาคม 2557

โรงแรมปาร์ค วิว ยะลา

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรค
ดำรงไทย นักการเมืองท้องถิ่น อดีต ส.ว. และ ส.ส. ผู้นำภาคประชาสังคม และ
นักวิชาการ เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จาก
ศูนย์สันติวิธี จชต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แลกเปลี่ยน
ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ที่ประชุมพิจารณาในเรื่องสถานการณ์ทั่วไป และความคืบหน้าในการเจรจา
สันติภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และมีข้อคิดเห็นดังนี้

1. จากการไปเยือนมาเลเซียของนายกรัฐมนตรีในวันที่ 1 ธันวาคม 2557 และได้
มีการพูดคุยกับนายกรัฐมนตรีมาเลเซียในเรื่องการพูดคุยสันติภาพนั้น แม้จะเป็นการ
ยืนยันเจตนารมณ์ของรัฐบาลไทยในเรื่องการพูดคุยกับผู้เห็นต่างก็ตาม แต่ก็ควร
พิจารณาให้มีการปรับปรุงโครงสร้างคณะพูดคุย การวางแผนให้กระบวนการพูดคุย
มีความชัดเจนและเร่งรัดมากกว่านี้ อีกทั้งควรให้ความสำคัญแก่นโยบายการพูดคุย
อย่างจริงจังด้วย

2. ในส่วนของโครงสร้างคณะพูดคุยตามที่กำหนดในประกาศ คสช. ฉบับที่
98/2557 นั้น มีข้อสังเกตว่า ในระดับนโยบายนั้น มีแต่กรรมการโดยตำแหน่งจาก
ภาครัฐโดยไม่มีตัวแทนของคนในพื้นที่จังหวัดหรือตัวแทนของฝ่ายประชาชน ในระดับ
คณะผู้เจรจาก็เช่นกันยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคคลในพื้นที่และจากภาคประชาชน

3. ในส่วนของเนื้อหาการพูดคุยนั้น เรื่องที่ที่ประชุมเห็นพ้องกันคือ การแก้ไข
ปัญหาความยุติธรรม การแก้ปัญหาปากท้องของประชาชน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

เป็นต้น ส่วนเรื่องที่เราเห็นว่าน่าจะเป็นประเด็นแก่นกลางนั้นได้แก่เรื่องการเมือง การปกครอง ซึ่งควรจะพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองตนเอง ที่เป็นการปกครอง ท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของคนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี มีผู้เข้าร่วมที่ยังเห็นต่างว่า เรื่อง การปกครองควรจะรอให้เกิดความไว้วางใจและความสงบมากขึ้น จึงค่อยคุยกัน ฉันทมิตรในเรื่องนี้

4. สิ่งสำคัญที่คาดหวังจากรัฐคือการแสดงความจริงใจ โดยเฉพาะในเรื่องการ ไม่เลือกปฏิบัติในการพิจารณาสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ต่อความมั่นคงของรัฐและในคดีอาญา ในเรื่องการออกและการยกเลิกหมายจับ การ ดำเนินโครงการนำผู้ต้องสงสัยกลับสู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

5. กระบวนการพูดคุยไม่ควรจำกัดอยู่ที่กระบวนการทางการเมืองในประเทศมาเลเซีย ที่ดำเนินไปอย่างล่าช้า หากควรจัดให้มีการพูดคุยกันในพื้นที่ ระหว่างคนเชื้อสาย มลายู ไทย และจีน โดยมีภาพเป้าหมายคือ ความสงบที่เคยมีมาก่อนปี พ.ศ. 2547

6. ปัญหาเร่งด่วนที่รัฐบาลควรพิจารณาแก้ไขคือเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะ การที่ยางพารามีราคาตกต่ำ ซึ่งควรสนับสนุนการริเริ่มของคนในพื้นที่ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ต้องลงทุนมากนัก เพื่อเสริมมูลค่าเพิ่มแก่ยางพารา

7. แม้เรื่องของส่วยจะเกิดขึ้นทั่วประเทศ แต่การเก็บส่วยในจังหวัดชายแดน ภาคใต้จะหนักหน่วงเป็นพิเศษและกระทบต่อการรักษากฎหมายและความไว้วางใจ ต่อเจ้าหน้าที่ รัฐจึงควรดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ให้มีผลเป็นการเร่งด่วน

8. จังหวัดชายแดนภาคใต้มีภูมิลักษณะเป็นไหล่ทวีป และเหมาะแก่จัดให้มีธุรกิจ การเดินเรือสมุทร รัฐจึงควรทำการศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาการเดินเรือ สมุทรและการอุตสาหกรรมชายฝั่งในพื้นที่นี้ด้วย

9. เพื่อความมั่นคงทางพลังงานไฟฟ้า รัฐควรศึกษาความเป็นไปได้ที่จะสร้าง โรงไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่าง รอบคอบด้วย

10. นอกจากจะต้องรีบแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำในจังหวัดชายแดน

ภาคใต้แล้ว รัฐควรพิจารณาแก้ปัญหาผู้ที่จบการศึกษาแล้วไม่มีงานทำด้วย ในเรื่องนี้ควรมีการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะกลางและระยะยาว เช่น อาจมีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งจะต้องเตรียมการโดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการสร้างงานที่สอดคล้องกันด้วย

11. จากข่าวที่มีการจับกุมรถคันหนึ่งที่จังหวัดสงขลา ซึ่งอาจเกี่ยวกับการขนของเถื่อนนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรทำกระจ่างต่อสาธารณชนว่า รถคันดังกล่าวที่อ้างว่ามีทะเบียนปลอมนั้นเป็นของใคร และผู้ต้องหานั้นรับราชการอยู่หรือไม่ ถ้าใช่เป็นบุคคลในสังกัดใด

12. สืบเนื่องจากข้อ 11. ข้างต้น ที่ประชุมเห็นความจำเป็นของการมีมาตรการป้องกันการใช้รถในการก่อเหตุไม่สงบรวมทั้งการก่อกวนก่อเหตุอาชญากรรมทั่วไปด้วย จึงขอแสดงความเห็นด้วยกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2557 ที่เห็นชอบตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอที่จะออกกฎกระทรวงกำหนดเครื่องหมายและวิธีการป่งชี้ข้อมูลรถทุกคันที่ใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะรถที่จดทะเบียนในพื้นที่ และขอให้รัฐบาลดำเนินการให้เป็นผลอย่างจริงจังด้วย

13. ที่ประชุมมีความเห็นว่า เพื่อการดำรงอัตลักษณ์ที่หลากหลายในพื้นที่ และเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่โดยคนในพื้นที่เอง รัฐควรพิจารณาในเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

14. คนในชุมชนควรถือเป็นภารกิจที่จะสร้างความเข้าใจอันดี ความไว้วางใจ และการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ความปรองดองในระดับชุมชน เป็นพื้นฐานของความปรองดองในจังหวัดชายแดนภาคใต้

15. เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการบัญญัติให้มีที่นั่งในสภา เช่นในวุฒิสภา ที่จัดไว้ให้คนกลุ่มน้อยในประเทศ เช่นคนที่มิใช่เชื้อสายมลายู และเชื้อสายอื่น

นักการเมืองกับสันติชายแดนใต้
งามศุภร์ รัตนเสถียร

สานเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและทางออกระหว่างนักการเมือง จังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 22

วันจันทร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2558

โรงแรมปาร์ควิว รีสอร์ท ปัตตานี

ผู้ร่วมสานเสวนา: นักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคดำรงไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติไทยพัฒนา นักการเมืองท้องถิ่น อดีต ส.ส. ผู้นำภาคประชาสังคม เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และเจ้าหน้าที่จากศูนย์สันติวิธี จขต. มหาวิทยาลัยมหิดล

เป้าหมาย: เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงและส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ประชุมพิจารณาความคืบหน้าในการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งหนังสือพิมพ์แนวหน้า วันที่ 29 มกราคม 2558 รายงานว่าอาจมีขึ้นในเดือน เมษายน 2558 ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ รายงานว่าอาจมีขึ้นในเดือน พฤษภาคม 2558 และยังมีรายงานข่าวอีกว่ารัฐบาลกำลังแปลงประกาศ คสช. ฉบับที่ 98/2557 ให้เป็นคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งคาดว่าจะมีฉบับที่ 230/2558 อย่างไรก็ตาม คำสั่งดังกล่าวคงรักษาโครงสร้างเดิม

ซึ่งมี 3 ระดับไว้ หากอาจจะตัวบุคคลให้เหมาะสมและอิงนโยบาย 66/2523 โดยที่โครงสร้างมีระดับต่างๆ ดังนี้ 1) ระดับนโยบายมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน 2) ระดับพูดคุยสันติสุข มีพลเอกอักษรา เกิดผลเป็นประธาน มีผู้แทนจาก สมช. กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ กองทัพบก กองทัพภาคที่ 4 และสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนเป็นกรรมการ 3) ระดับประสานงานในพื้นที่ มีแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นประธาน

ในระหว่างที่ยังไม่มีการพูดคุยอย่างเป็นทางการ ได้มีกระแสข่าวการเคลื่อนไหวเพื่อการเตรียมการ เช่น ระหว่างพลเอกอักษรา ได้พบกับฝ่ายตัวแทนรัฐบาลมาเลเซีย นายทหารคนหนึ่งได้พบกับตัวแทนขบวนการพูโล

ที่ประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งเริ่มเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 และจะครบรอบสองปีในเร็ววันนี้ ดังนี้

1) แต่ก่อนมีการวิจารณ์ว่า การพูดคุยสันติภาพมีการแถลงข่าวความคืบหน้าอย่างเอิกเกริก มาบัดนี้กับสุดซึ้งในอีกด้านหนึ่ง คือประชาชนไม่ค่อยทราบความคืบหน้ามากนัก

2) แต่ก่อนมีการวิจารณ์ว่าการพูดคุยสันติภาพขาดความพร้อม แต่ในปัจจุบันน่าจะมีความพร้อมแล้ว เพราะทิ้งระยะห่างจากการเจรจาที่เป็นทางการครั้งที่แล้ว (เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2557) มากกว่า 9 เดือนแล้ว

3) แต่ก่อนมีการวิจารณ์ว่าการพูดคุยสันติภาพขาดเอกภาพ แต่ในปัจจุบันน่าจะมีความพร้อมเพราะรัฐบาลและกองทัพก็กลายเป็นหนึ่งเดียวกัน หากรัฐบาลใช้ความมีเอกภาพนี้ให้เป็นประโยชน์ก็จะดำเนินการให้บรรลุผลได้ เช่น ในหนึ่งปี แต่ดูเหมือนว่ารัฐบาลกำลังพลาดโอกาสนี้ โดยดำเนินการอย่างล่าช้า ตั้งแต่มีประกาศ คสช. ฉบับที่ 98/2557 เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 จนถึงบัดนี้ ก็ยังไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม และการจะมีประกาศคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีมาแทนที่นั้นก็ยังไม่แน่นอนว่าจะประกาศออกมาเมื่อไร

4) รัฐบาลประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง แต่การพูดคุยสันติภาพนั้นสำคัญมาก ควรมียุต์ตลอดไป และมีความต่อเนื่อง ดังนั้น ในระดับนโยบายควรมี

ความเห็นพ้องมิใช่เฉพาะในหมู่นักการเมืองในรัฐบาลปัจจุบันเท่านั้น หากควรมีการปรึกษาหารือกับฝ่ายการเมืองและภาคประชาสังคมด้วย

5) เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2558 สำนักการบังคับใช้กฎหมายและสิทธิมนุษยชน ของ กอ.รมน. ภาค 4 ได้จัดเสวนาพูดคุยเพื่อสร้างสันติสุข ซึ่งมีรายงานจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch) ว่า ผู้อำนวยการสำนักดังกล่าวให้ความเห็นว่า ภาคประชาสังคมมีความสำคัญมากในช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยเป็นแรงผลักดันให้กระบวนการพูดคุยเดินหน้าต่อไปได้ และเป็นช่องทางที่สามารถส่งต่อความต้องการของประชาชนสู่ระดับบริหารได้ ดังนั้น ควรมีการพิจารณาแต่งตั้งตัวแทนจากภาคประชาสังคมในทั้งสามระดับของโครงสร้างการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว

6) อันที่จริง ฝ่ายการเมืองมีความใกล้ชิดกับประชาชน และสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชนต่อฝ่ายบริหารได้เช่นกัน และควรได้รับโอกาสการมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยสันติภาพ

7) เมื่อมีเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งในเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญ การเชิญให้นักการเมืองได้มีส่วนร่วม จะได้รับฟังความคิดเห็นที่กว้างขวางขึ้น

8) ปัจจุบันมีกรณีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจำนวนมากที่ประชาชนอาจยังมีความคลางแคลงใจ ซึ่งนักการเมืองอาจมีข้อมูลที่ผู้รับผิดชอบน่าจะรับฟัง แต่ในบรรยากาศการเมืองปัจจุบันที่ผู้มีอำนาจบางคนขาดความไว้วางใจต่อนักการเมือง จึงทำให้เสียโอกาสดังกล่าว

9) ช่องทางการสื่อสารกับสังคมที่นักการเมืองและภาคประชาสังคมเคยมี โดยผ่านสื่อสารมวลชนนั้น ดูเหมือนจะถูกปิดกั้นโดยกฎหมายและการเซ็นเซอร์ตนเองของสื่อสารมวลชน

10) ข้อเสนอที่สำคัญของที่ประชุมเกี่ยวกับการพูดคุยสันติภาพคือ

- ประชาชนไทยหาสันติภาพ
- ขอให้รัฐบาลดำเนินการอย่างจริงจังในเรื่องการพูดคุยสันติภาพ

- รัฐบาลไม่ควรตั้งเงื่อนไขล่วงหน้าในการพูดคุยสันติภาพ
- รัฐบาลควรเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- รัฐบาลควรเริ่มต้นและสนับสนุนการพูดคุยกับผู้เห็นต่างดังที่เป็นนโยบายได้ในทันที

“ความน่าลึบใจของการเปิดพื้นที่ให้มีการสาธิตเลวนาะหว่างนักรการเมือง
ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกับนั้น นอกจากจะต้อออกกนพิงความเห็นต่างแล้ว
ผู้เข้าร่วมจะได้มุขมองที่หลากหลายขึ้น และมีล่วร่วมคิดและร่วมจับเคลื้อน
ในประเด็นที่เวทิกการสาธิตเลวนาได้ทอຍຍกั้นมาพิจารณา โดยทวังว่าผู้เข้าร่วม
จะรู้ลึกกว่าทนเป็นเจ้าองเวทิกและประเด็น ตลอดจนข้อเลวแณะที่เป็นรูปธรรม
ที่นำเลวในนามของเวทิก ทั้งต่อท่ว่งงานที่เกี่ยวข้องและต่อสาธารณชน
การสาธิตเลวนาที่มีความยึคทยุ่งและการรับพิงซึ่งกันและกัน อาจเป็นเทศ
ปีจจยทหนึ่งที่ทำให้เวทิกการสาธิตเลวนาะหว่างนักรการเมือง มีความคทกนและคำเึน
มาอย่างต่อเนือ่งได้ 3 ปีกว่าแล้ว”

ISBN 616-279-699-9

9 786162 796999